



HÄNT HAR DET HÄR!

ANEKDOTER FRÅN MIN HEMBYGD
GUNNAR NILSSON

HÄNT VAR DET HÄR

Anekdoter från min hembygd

Av Gunnar Nilsson

I varsam bearbetning av Håkan Robertsson

Märkliga händelser och människoöden fastnar i vårt medvetande. Ett helt vanligt namn får en vacker dag en viss klang och betydelse. Gamla bekanta till namnets ägare känner sig plötsligt smickrade av att ha träffat denna, för andra helt obekanta människa. Personen i fråga har genom goda berättare blivit en legend.

Vissa av dessa personer och händelser har etsat sig fast i mitt minne och det är väl bäst att sätta det på pränt medan det finns något minne kvar...

De var värdefulla den tid de fanns ibland oss och de kommer alltid att vara värdefulla för bygdens historia. De människor som här kommer att beskrivas hade, som alla vi andra, allt annat än bara sötebrödsdagar i livet. Vördighet och stil var dock deras adelsmärke även om de ibland var kringvandrande personer i samhällets utkant. De kunde konsten att glädja andra. Deras livsfilosofi var enkel och de bar med sig det finaste en människa kan få till låns HUMORN

Gunnar Nilsson
Öljehult 1998

Two J

–Goddag, goddag, jag är en man av Israel, en man från Kanans land i Mesopotamien, mitt namn är Two J.

Så presenterade sig Lille Jons Jösse när han var ute på affärsstråk i landskapet. Han hade varit över i Dakota, inte långt från invandrarstaden Minneapolis i Minnesota, ett par år. Det påstods att han varit inblandad i en del olagliga affärer så han fick resa tillbaka i all hast. Han hade dock med sig en bra pseudonym hem till Sverige, som han räknade med skulle slå bra ute i byarna. Jöns Jonsson från Snippen blev Two J (två J).

Enligt egen utsago låg han i stora exportleveranser av tjära och jära. Trätjäran var mycket användbar till vagnar och dyngsäten på gårdarna både i Skåne och Danmark.

–Nu har jag fyra tjärdalar på gång, sa han, av dessa tre dalar får jag inte behålla mer än hälften till Blekingebönderna, resten går på export till Tyskland. Jag har leveranser och goda förtjänster både till höger och vänster, skaldade Two J för vem som ville lyssna.



På en av sina ”resor i stora affärer” bjöd han tre rekryter från marinen i Karlskrona på en brakmiddag på Rådhuskällaren i Ronneby. Hans dryckesförmåga var mycket god, han drog sig knappast för något när suget efter alkohol satte in. Rekryterna bytte buss i Ronneby och stod nu och väntade på bälganetbussen. Jösse gick fram och frågade,

–Vart skall dessa fina kronans gossar ta vägen?

–Vi går här och väntar på ”Bellingabussen”, svarade de.

–Det blir väl alldeles för drygt för er att stå här och vänta, tyckte Jösse. Om mina tappra soldater vill hålla till godo så vill jag gärna bjuda på en sväng på Rådhuskällaren. Jag har suttit där och skålat med mina affärskollegor ibland, men vad är väl det mot att få ta en sup med pojkar som är från mina hemtrakter. I förmiddags var jag inne på min bank och hämtade ut lite pengar som kommit in från mina tjärleveranser till Tyskland. Ingen stor summa, men för tre tusen kronor skall vi väl kunna äta oss mätta och få en riktig sup. Jösse pladdrade vidare; –När jag träffar riktiga ungdomar blir jag själv som ung på nytt. Nu skall ni vara så goda och följa med Two J på krogen. Kalla mig gärna Two J för det gjorde de alla åren jag var i Amerika...

Nu var de inne på Rådhuskällaren, Jösse kallade till sig servitrisen;

–Här är några tappra pojkar som ligger inkallade, de försvarar kung och fosterland. Jag skulle så gärna vilja bjuda dem på en bit god mat och ett par supar.

Kroppkakor, skummande öl och iskalla snapsar stod raskt på bordet. Jösse förhörde sig om sina gäster, vilka deras föräldrar var och så vidare.

–Jasså, du är Drill Agustens pojk du, sa han till Sture Magnusson. Hur gammal är far nu?

den store affärsmannen hade smitit sin väg.

Det blev ett herrans liv på Rådhuskällaren. Pojkarna hade inte pengar nog att reda upp notan. Det slutade med att de fick uppge sina hemadresser och ”äta” krogbesöket många veckor framöver.

Sedan den dagen var Two J, Jöns Jonsson portförbjuden även på Rådhuskällaren i Ronneby liksom han var på alla andra matställen både i Ronneby och Karlshamn.

Han hade nyligen, i ett obehållat ögonblick, lyckats smita in på Ankaret, i Karlshamn. När han hade halvätit och fått i sig de två suparna fick hovmästaren syn på honom och drog sig till minnes att han serverat denne man en gång tidigare utan att fått betalt. Hovmästaren ville inte ställa till uppträde bland sina andra gäster, men hade Jösse under strikt uppsikt.

Återigen gjorde ”Karlshamnshirnan” sig påmind. Men nu vaktade hovmästaren utanför toalett-dörren.

–Får man nu inte bara göra sina behov ifred för en sån´ skorvel som du, hånade Jösse indignerat.

Det var på gränsen till slagsmål. Det blev ringt till polisen, som omedelbart anlände.

–Jaså du, tror du verkligen att du och den där skorveln, som ringde efter dig, skall bestämma över mig! Jag har stora förmögenheter både här och utomlands. Du kan hälsa polisen här i Karlshamn, att om de bär sig så här dumt åt mot en av de största affärsmännen i Blekinge, så har jag nog medel att köpa hela den här hålan. Då skulle jag ombilda hela poliskåren och göra riktigt folk av er. Den förste som skulle få sparken var du, orerade Jösse mot polischefen.

Dagen efter, tidigt på morgonen, just utsläppt av Finkefar, tog han sig en promenad i soluppgången. Han kom fram till torget, slog sig ner på en av bänkarna, som såg extra gästvänlig ut i den varma morgonsolen. När han suttit en stund och filosoferat fick han se en gammal kompis ifrån Ronneby komma gående över torget.

–Är det inte självaste Greve Smolke, skrek Jösse över torget.

–Det var länge sen jag såg dig Jöns Jonsson, svarade Kalle Vig. (Han hette egentligen Vigurd i efternamn, men sådana krabbiga efternamn passar inte in i äkta blekingskt språkbruk.)

–Ja, det måste vara flera år sedan, sa Jösse. Jag var ju själv över i Amerika, i många år, det kanske du har hört. Jag är etablerad affärsman nu för tiden. De senaste två åren har jag bara rest på Europa. Det räcker med de erfarenheter som jag fick med mig hem från Amerika, sa Jösse. Jag kom med sista tåget från Malmö i går kväll, har legat på Stadshotellet i natt.

–Det var roligt att se dig igen Jöns, sa Kalle Vig. Sist vi sågs var i Ronneby. Du minns väl den lilla ungarlslyan jag hade på Blekan?

–Är du ungarl ännu, undrade Jösse.

–Nej, jag fick tag i en tvårumslägenhet här i Karlshamn. Den räcker bra för mig och Matilda. Jag går inte på långtraden längre, det blir nu mest hamnarna runt Sverige. Jag är inte gift, sa Kalle Vig, men jag har i alla fall fått ett fruntimmer i huset

–Det var roligt att höra, sa Jösse. Vad heter hon?

–Hon heter Mathilda och är från Garnanäs.

–Heter hon Lindgren i efternamn så känner jag varenda rynka på den skutan, sa Jösse finurligt.

Kalle förstod inte vad Jösse insinuerade. Istället bjöd han sin gamle kompis hem på en ordentlig kaffegök.

–Detta får jag verkligen prisa och tacka dig för i evinnerlighet, mässade Two J.

Nu var han i sitt esse igen. När Mathilda plockade fram det som huset förmådde, råkade hon snudda med sitt rygglut mot Jösse armbåge.

–Jag förstår nog vinken, viskade Jösse utan att Kalle hörde något. Jösse böjde ner huvudet på Mathilda och viskade;

–En annan gång när inte skroveln är närvarande skall vi ha roligt och dansa sängvalsens i olika repris.

Tosia Bonnadan

Det är en solig söndag andra helgen i juli, Tosia Bonnadan i Ronneby. Det borgade för stora festligheter i stan, som allt oftare var hemort för Jöns Jonsson än hans lilla stuga bort mot Snippen.

Tosia Bonnadan var en folkfest och en mötesplats för folk från hela bygden men också för en hop ej så nogräknade personer. Bland dem Two J från Hunnamåla.

Idag var det söndag. Two J hade gått runt bland olika stånden och låtsats att han skulle köpa något. I verkligheten hoppades han träffa på någon människa, som inte kände honom allt för väl, som skulle kunna tänkas bjuda på en sup.

De en och en halv tiorna som han haft med sig på lördagskvällen var slut. Lördagens festligheter hade Rådhuskällaren, andra klass, fått stå för. Sen abrovinken med de stackars rekryterna var han inte välkommen där, men källarmästaren hade inte känt igen honom.

Trött på allt tingeltangel och ballonger och med en strupe som en öken, ställde sig Jösse i den långa kön som sakta ringlade sig in mot Stadshotellet.

–Visserligen ligger jag inte så bra till där, sa Jösse för sig själv, jag är väl skyldig för en och annan sväng, men kommer jag bara in så ska det nog ordna sig.

Törsten blev bara värre och värre. Klädd i en grov vinterrock, plummonstop, löskrage och dito manschetter stod Jösse i den långa kön som ringlade långt ut på torget.

Solen brände som en blåslampa, han så väl som de andra i kön, stod och tänkte på de immande suparna och det svala skummande ölet inne på Stadshotellet. På långt avstånd, nästan på halva torget fick vaktmästare Lövgren se den tilltufsade Two J som i snigelfart närmade sig porten till detta jordiska himmelrike. Lövgren försökte fånga Jösses uppmärksamhet genom att sträcka upp handen, med handflatan mot honom för att försöka stoppa Jöns Jonsson som sakta sakta närmade sig. Han låtsades inte märka vaktmästarens teckengivning. Jösse kom närmare och närmare porten till himmelriket. Nu var han äntligen framme vid nedersta trappsteget till Stadshotellet.

Vaktmästare Lövgren var nu inte att leka med;

–Här kommer du inte in denna gången utan att göra rätt för dig, fräste han.

Det var skamligt för Jösse att höra sanningen mitt ibland allt folket. Han tog ett par steg fram, tittade Lövgren stint i ögonen och sa;

–Nu är du fin din jävla skorvel. Guldrevärer på byxorna, fin mössa har du också, fast två nummer för stor till ditt lilla trånga huvud. Du var lagom fin när du hängde av dig dina sketna långkalsonger på en köksstol när vi satte på, den för allmänheten kända, Madam Klyngqvist, som håller till på varenda marknad. Du har väl inte tid att stå här och sortera folk. Du brukar väl ha annat att göra när det är så fint främmande som Klyngqvistan i stan.

Rakryggad och med högburet huvud gick han tvärt förbi Lövgren och in i restaurangen. Väl inne blev han lika väl bemött och serverad som alla andra gäster. Denna gången blev det vaktmästare Lövgren som fick betala. Källar-mästaren hade givit Lövgren klara order;

–Släpper du in Jöns Jonsson en gång till får du själv betala notan.

På ålderns höst

Åren har gått, Jöns Jonssons lilla stuga borte på Snippen, hade de senaste åren allt mer fått tjänstgöra som hans permanent bostad. Andra världskriget dundrade i Europa och den åldrande Two J trampade runt i byarna och försökte kräma bort en del småsaker.

Sopkvastar och lite näversaker, som i och för sig var mycket välgjorda av hans egen son. Dessutom sålde han Rex Svavel-tjärtvål, som skulle göra underverk på spruckna och nariga händer. Det var på slutet av Two J:s affärsverksamhet.

En dag kunde man läsa i tidningen att hans lösöre skulle gå på exekutiv auktion. Sen hans hustru Sissa dog hade han haft det svårt. Hon hade alltid varit ett gott stöd för honom.

–Hon ”rektade” alltid allt till det bästa, sa Jösse

På ett backkrön, under ett hägn av tre stora björkar, låg den lilla röda stugan. I rabatten vid södergaveln var påskliljorna i färd att slå ut, fast det bara var i mitten av april. Snödropparna som stod färdiga och letade sig nu upp mellan granriset, som tjänat som vintertäckning.



Det var en solig och fin förmiddag. Folk strömmade till, auktionsdagen var kommen. Många kom av ren nyfikenhet. De ville liksom kontrollera om det var sant att det fanns så mycket grejer som Two J hade skrutit om på sina krämarturer runt om i stugorna.

På en avflagnad bänk satt ett fint gäng och ventilerade hur Jösse burit sig åt för att låta det gå så långt som till exekutiv auktion. Att de nästan satt i samma båt som bekymrade dem föga där de satt och klankade på Jöns Jonsson.

Det var en lustig samling gubbar där satt på bänken. De lyste som korpar i solen. Måns Petter hade kubb på huvudet. Den var en aning stor, vilade nästan helt på de stora utstående öronen som var nästan helt igenvuxna med hår. Han hade höga utstående kindknor som lyste violett i solskenet. Under den stora näsan, som var i samma färgton, eller kanske till och med en aning mörkrödare hängde en droppe, ständigt beredd att lämna kranen och plaska ner på de redan solkiga kavajslagen. Det glesa toviga håret som stack ut runt kubben var gul-rött.

Ögonen var också rödaktiga, som på en förkyld gris. Stackars Måns Petter, något fruntimmer hade han aldrig lyckats skaffa sig.

Där satt också PÅls Augusten med en ölhalva i näven, jämt i ”karl-månsatagen”.

PÅls Augustens styvkrage var så hög att den nådde högre än öronsniubbarna. Hans nyfikenhet gjorde att huvudet gick runt i ett kör. Öronsniubbarna var därför skinnflådda och lyste röda i förmiddagssolen. Han hade en annan form på näsan än MÅns Petter. Den var mycket mindre. Det såg lustigt ut i hans verkliga stora ansikte. Men färgen på näsan var det inte något fel på. Den verkade ådrad i någon sorts röd marmor. Näsan stod vackert mot den stora gula tanden i överkäken som förresten hade samma färg som den för höga stärkekragen och manschetterna som hängde utanför handlederna på den blankslitna cheviotskostymen.

Jöns Jonsson hade nu också kommit ut på gårdsplanen. Jämt på lyran gick han runt och hälsade på gamla bekanta.

Tjär Jössen kom linkandes, stödd på en gammal hemmagjord enekäpp. Han var liten och hopkrupen. Kavajen var ännu mindre. Den satt hårt spänd över skulderbladen, räckte knappt ner till byxbaken som var sprucken och lagad med en kraftig bot av något slag. Det såg ut som om han träcklat dit en gammal motorcykelsadel.

–Har du hört någonting från Telius, sporde Jösse.

–Nej, det var längesen, svarade Tjär Jössen. Han har varit sängliggande sen före jul, har jag hört. Det sista han sa, innan han blev sängliggande, var att han ångrade att han inte supit mer på den tiden han tålde brännvin så bra.

Gubbarna skrattade rått.

Petter Erik hade fått syn på en hel vedräcka staplad med tomma öl och brännvinsflaskor på baksidan av huset sporde Jöns:

–Har du inget annat att bjuda på än de där tomflaskorna.

–De där Karlshamns-medaljerade flaskorna ligger där av rent misstag, sa Jösse.

–De där ”stut-asarna” är mycket värdefulla, upplyste han vidare och verkade förolämpad.

–Det har aldrig varit tal om att sälja dessa exekutivt, fräste Jösse.

Märkt av förmiddagens kaffegökar vinglade han vidare bland folket. Det han kallade ”stut-asarna” var literflaskor med ”Kinnekullebottnar”. Bland auktionsbesökarna fanns också några som blivit dragna vid näsan av Jöns Jonsson, och som nu tänkte de ta igen något av förlusten med något bra inrop. Därborta stod en liten klunga och lyssnade på en högljudd Hemvändande Olsson.

–Det är sex år sedan han fick låna pengar av mig, orerade Hemvändande Olsson, som fått sitt öknamn sedan han kommit hem från Staterna.

Jösse som hade öronen på skaft hörde vad som sades om honom trängde sig fram.

–Det skall du säga ditt obildbara spektakel, fräste Jösse. Hade inte jag ställt upp för dig, både med det ena och det andra, när vi var där över, hade du fått gå längs med vägarna än idag. Jag lärde dig en hel del saker som du får nytta av hela ditt liv. Men lättlärd var du inte, så även om jag skulle vara skyldig dig någon ettöring skall du vara evinnerligt tacksam din jävla skorvel.

Efter välförrättad utskällning vinglade Jösse runt en ny runda på gårdsplanen.



Några senkomna auktionskunder hade slagit sig ner runt ett gammalt trädgårdsbord. De hade kommit cyklande ifrån Vermanshult i den fina vårsolen. Där satt Valfrid i Måsen. En stor och kraftig karl som till och från arbetade på vägen som AK-arbetare.

Bredvid honom satt en mycket liten man som väl inte räckte Valfrid längre än till navlen, Lill Adel kallades han. Han sålde ägg på Ronneby torg och var mycket omtyckt av kunderna, alltid ren och prydlig. De som inte kände honom kunde lika gärna tro att det var källarmästaren på Stadshotellet som stod och sålde ägg. Alltid klädd i krittstreckrandiga byxor och dubbelknäppt svart kavaj, och pratade gjorde han i ett enda kör.

Den tredje i sällskapet var från Siggamåla, Åkas Axel. Han hade en särskild krydda i sin dialekt. Fast han var Siggamåla bo hade han ett tungspets-r som skulle gjort Stockholmare avundsjuka. Han var son till Åke Hansson, och själv hette han Axel. Dom sa ju aldrig de rätta namnen på folk i dessa trakter.

Det var liksom lite kalas runt bordet. De tog en sup eller två och berättade historier eller talade om original från bygden. Folk som inte var speciellt intresserade av själva auktionen började sälla sig till det här gänget för att lyssna. Jösse närmade sig också bordet där de satt.

–Kom hit Two J, vi vill bjuda dig på en riktig sup, sa Åkas Axel.

–Dig ske pris evinnerlig för ditt fina erbjudande, tackade Jösse. Det var ett gäng fina pojkar som har gjort mig den äran att ta er till min auktion.

Jösse började, sin vana trogen, att förhöra sig om vart de kom ifrån, vad deras föräldrar hette o.s.v.

Lill Adel hade många barn, mest flickor. De tre äldsta var redan utflugna och kom bara hem någon gång över helgerna. Flickan som var kvar hemma hette Britt och var bara fjorton år.

–Hur är det med lilla Britt, brukade Åkas Axel fråga, har hon någon fästman?

–Hon är stora damen, svarade Lill Adel, hon tarvar lika stora byxor som Berta och Viola, hon är lika fullt utvecklad som de store däkorna.

Samtalet kom så småningom in på den tragiska olyckan på vägen mellan Bälganet och Bökemåla samma år. Alla detaljer skulle utredas.

En grisbil från Sösdala i Skåne hade fått en svår sladd i halkan i en kurva nervid Stengölsmåla.

Elsas Magni, en bonde från Norra Stengrepen höll på att köra ut timmer till en välta ute vid vägen. Plötsligt fick han se lastbilen komma sladdande mot sin häst. Elsas Magni rusade fram och försökte rädda hästen men den stora lastbilen rammade både honom och hästen. Hästen gick att rädda men Elsas Magni dog av de skador han hade i huvudet innan han kom fram till Karlshamns Lasarett.

Gubbarna pratade om Magnis mod och dådkraft. Plötsligt inflikade Åkas Axel med sina rullande tungspets r,

–De får säga vad de vill om Elsas Magni, bilarädde var han i alla fall inte.

Det blev en stunds tystnad. De flesta runt bordet vågade knappt titta på varann. En del ansikten förvreds i något som inte gick att tyda, var det gråt eller skratt? På en del sprack grimaserna upp på så de såg ut som söndriga hovtänger i käftarna.

Erik i Vanslätten som stått och lyssnat till gruppen runt trädgårdsbordet upphov sin stämman;

–Nu har vi inte tid och stå här längre. Ni vet väl att spritan stänger tidigare i dag.

Han fick tag i sin cykel och skulle just till att köra då Valfrid i Måsen kom fram till Erik och sa;

–Om du ska till Ronneby Erik, vill du vara snäll och göra mig en tjänst? I går var jag inne i stan och söp till det. När jag sen kom hem i går kväll märkte jag att jag på något vis hade blivit av med mina löständer. Skulle du Erik vilja va så snäll och gå in på Café Vänhem och se efter. Jag har liksom en svag aning om att ja tog ut dom och la dem i fönsterkarmen mellan att par Pelargonier.

Dagen efter hade Valfrid fått hem sina löständer.

Frampå eftermiddagen var auktionen slut, och allt var lugnt och stilla. Jösse hade krupit upp för den smala trappan för att ta i gen sig efter alla kaffegökarna. Grannen Anders Niklas Olofen kom med sin kärra för att hämta två köksstolar och ett trebent fönsterbord han köpt tidigare på dagen. När Olof burit ut stolarna och var på väg in igen för att hämta det trebenta bordet trodde han att åskan hade börjat köra. Genom mullret hörde han Jösse röst;

–Än finns det mer att sälja, här kommer mer, skrek han.

Ner för trappan kom en drickakutting rullandes i full fart. Olof fick hoppa åt sidan för att inte bli av med benen. En hel del andra saker som inte ansetts säljbara brakade ner för trappan. Sist fick en skräckslagen råtta en flygtur i sin rättfälla och landade överst på högen.

Lycke Kallen

På en plats som vi kallar för Backen i Öljuhult, i ett litet torp som hette Lyckan föddes en liten pojke som döptes till Karl Julius Karlsson. Blekinge ett skrönornas och ök-namnens landskap kunde inte låta denna pojke gå utan ett extra pålagt öknamn. Då han var en glad och lycklig människa, född på Lyckan, vad var då lämpligare än Lycke Kallen.

Fattig och svår var hans barndom men en medmänniska med ett så gudabenådat gott humör är nog sällsynt i dessa trakter. Det räckte att se en skymt av honom så blev man glad.

Lycke Kallen fick snart sitt tredje namn, Kalle Skräddare. Han gick i skräddarlära vid Öljuhultabro. Skräddarmäster hette Stjärna och härstammade uppifrån Småland.

Under tiden Kalle gick i skräddarlära bodde han hemma hos sina föräldrar på Lyckan. Varje dag han gick till Öljuhultabro passerade han bl.a. Algots och Linas ställe. Nu var det var sensommar, äppelträden lyste gula av den mognande sommarfrukten. En söndagskväll i slutet av augusti stod ett gäng ungdomar i Kalles ålder på kyrkbacken, i Öljuhult. De talade lite allmänt om vad som försiggick i byn. Det var nästan slut på helgen och de hade ingenting att ta sig för.

–Detta kan inte vara rätt, utbrast plötsligt Kalle Skräddare. Här står vi, några i särklass av de finaste och skötsammaste ungdomar i byn och är sysslolösa. Ni skall få ett gott råd av mej, vi tar igen os ett par timmar, tills det har mörknat Det drar mot höst, men hav tålmod mina vänner så ska jag ordna så det goda kommer innan midnatt.

De andra undrade vad det var för profetior han kom med, men snart blev varse om vad han menade.

Kalle hade på sin väg till arbetet sett att äpplena på Linas och Algots träd blivit mognare och finare för varje dag.

–Nu, sa Kalle, skall vi göra en helt laglig inventering hos Lina i natt. Det är inte fråga om någon stöld, det vet ni, ni är ju alla lika ärliga som jag själv. Nej, vi måste se till att rädda sommaräpplena på Linas och Algots träd innan det blir fallfrukt av dem. Kan vi förena sysselsättningsproblem med nytta så skall vi inte dra oss för det.

Detta gav gehör hos deltagarna. När klockan var elva, sa Kalle

–Nu är tiden mogen, både för Lina och hennes äpplen. Algots har berättat för mej att han inte kommer nära Lina förrän efter klockan tio på kvällen. Hon vill ha det så, för efteråt så sover hon till morronen i ett kör. Hon är inte till att väcka, har Algots själv sagt och så illa som Algots hör är detta uppdraget helt ofarligt.

Fem ungdomar hade fått noga genomtänkt information av byns skräddarlärling. I samlad trupp gick deras färd mot ”de äldres hemman” på Backen.

–Här gäller det att gå varligt fram, sa Kalle. Det är som när man har en fjälla för första gången, man får inte ta ut något i förskott.

När de kom fram till gårdsplanen placerade Kalle ut ”äppeltjuvarna” där han ville ha dem.

–Ni får göra hur ni vill, sa han, bara det inte blir ett enda äppelkvar kvar på trädet. Jag vill inte veta av något slarv.

Kalle drog sig undan på behörigt avstånd och beskådade äppelinventeringen. Trädet rensades noggrant, även de granar som bröts av och föll till marken.

–Detta får vi inte räkna som någon stöld, sa Löpe Petter, det är närmast en välgärning vi gjort. Vad skall August och Lina ha äpplen till, de är ju tannalösa bägge två.

Nya gapskratt hördes nedåt vägen.

Abraham Löpare hade fått en geting in i munnen. På väg ut ur Abrahams mun passade den på att sticka honom i överläppen. Den svullnade naturligtvis upp till oigenkännlighet.

–Det går snart tillbaka, sa Kalle, annars kan du ha den till huggkubb i morron.

På måndagsmorgonen gick Kalle Skräddare som vanligt till sitt jobb i skrädderiet. När han passerade Linas och Algots hem stod Lina bredbent i grindhålet, ilsken som en geting och väntade.



–Det var ett fint sällskap som var samlat i er trädgård i natt, sa Kalle till Lina. Jag trodde inte att det fanns sådana drummlar i Öljuhult. När jag gick förbi, frampå nattkröken, blev jag riktigt rädd. Fem, sex storvuxna karlar gick bärsärkagång i ert fina fruktträd. Jag för min del har inte ens vågat titta åt de fina äpplena. Nej det trodde jag inte om dom...

–Säger skräddarn det, säger skräddarn det, sa Lina.

–Ja, jag var ju ensam, så jag vågade inte mej in till de förskräckliga marodörerna, sa Kalle. Hade de inte varit så många, skulle jag gett mej på dem och valsat runt dem i alla olika repriser.

–Såg Skräddarn vilka dom va, sa Lina

–Nej det var så mörkt så jag kunde inte se vilka de var, men jag måste ha skrämt dem, de sprang för livet, ett par av dem tappade några äpplen på vägen. De sprang däruppåt och dom hade träskor, sa

Kalle och nickade mot Backen. Det klampade om träskorna så man hörde när de sprang in i ytterköket.

Det var nästan bara pojkarna uppe på Backen som använde träskor som fotbeklädnad nu för tiden, så Lina tyckte sig ha fått nog med bevis.

–Det var bra, skrockade Lina belåtet. Jag kunde just tänka mig att det var de loje drumlarna på Backen.

Lina samlade sig och gick upp till de stackars oskyldiga Pojkarna på Backens föräldrar och ställde till med korsförhör. De gamla föräldrarna visste naturligtvis inte vad pojkarna varit just när Linas äppelträd plundrades. De kunde inte ge sina söner något alibi. Lina var mycket stridbar, hotade med både länsman och polis.

De anklagade pojkarna hade stått på vedbacken och huggit ved när de hörde Lina skräna högljutt inne från mangårdsbyggnaden. En av pojkarna, Evert, tog till slut mod till sig och gick in för att freda sina gamla föräldrar. Rudolf följde efter.

–Det var fasligt vilket humör Lina är på idag, började Evert. Har Algot varit otrogen nu igen, eller vad är det frågan om.

Lina vände sig kvickt om och måttade en örfil, men hon var så förblindad av sin ilska att slaget tog i dörrposten.

–Här kommer du din fähund och låtsas inte veta att vårt sommaräppelträd är rensat från äpplen och har fått grenar avbrutna...

–Det blåste ju i går kväll, sa den andre brodern Rudolf. De där fina träden ni har får man handskas varsamt med. De är väldigt ömtåliga och bör helst ställas inomhus om höstarna.

Lina höll nästan på att förgås av ilska och svarade med att vräka ur sig alla otidigheter hon kunde.

Senare på kvällen, när Kalle Skräddare gick hem från skrædderiet, stod Lina åter i grindhålet. Lika bredbent men nu på ett helt annat humör. Milt leende, nästan kråmande gick hon Kalle tillmötes på vägen.

–Ett hjärtligt tack, skall skræddarn ha för att han va snäll och talte om för mig vilka äppeltjuvarna var. Jag har varit uppe hos dem på Backen och talat om sanningen för dem. De låtsades som om de ingenting visste, men jag såg allt på Evert att han inte hade rent mjöl i påsen. Nu skall skræddarn följa med in och ha en stor konjak. Det har han gjort skäl för många gånger om. Jag kunde ju varit helt ovetande om vilka tjuvarna var om inte skræddarn kommit förbi när tjuvarna var i farten.

–Ta en konjak till skræddarn, det har han gjort själv för, varsågod, trugade hon. Det är roligt med ärliga grannar som skræddarn och hans fina föräldrar. Här, här har jag plockat ihop ett tjog ägg som han ska ta med hem till mor. I morgon är det jag som skall ge mig upp till Lyckan och berätta för dem vilken hederlig och präktig son de har.



Kalle Skräddare åker till stan

Det är en fin vårdag i Öljuhult i början av maj. Solen sken från en bar himmel och bina var i full fart med att samla nektar bland sälg och krusbärsbuskar.

Kalle Skräddare har just varit inne i affären vid Bron och köpt ett par trådrullar när en motorcykel på åtskilliga kubik kommer infarande på gården så det fräste i gruset.

–Hej på dej Kalle, sa motorcykelföraren, Andreas Möllare från Hunnamåla. Jag har hört att du är utlärd och skräddarmästare nu, sa Andreas. Är det sant att du har övertagit skrädderiet?

–Ja det är tre månader sedan den dagen, sa Kalle.

–Det skulle vi väl kunna fira med att åka en liten sväng, tyckte Andreas.

–Fast det är ett härligt väder, och jag tycker de skulle vara kul, har jag inte tid. Rudolf på Backen skall prova en kostym jag syr åt honom.

–Det finns många dagar i livet, sa Andreas Möllare. Hoppa på där bak så åker vi in till stan, vi är snart tillbaka.

–Nja, ...men det är klart, det är inte så många fina dagar på året, så man kanske skall passa på.... Jag skall bara hem med trådrullarna så pojkarna inte blir arbetslösa, sa Kalle och skyndade hem till skrädderiet.

Nu for de bägge herrarna in till stan. Färden gick fint. Den stora 500 kubikaren smattrade i det undersköna Blekingska vårlandskapet. Bönderna utmed vägen var i full gång. Det rök omkring dem där de gick efter sina harvar och såmaskiner. Syrenerna började skifta på solsidan på de små stugorna längs vägen där vårblommorna målade varma färger mot den svarta jorden.

Vid Dackehallar stannade ett tag för att sträcka på benen.

–Nu ångrar du väl inte att du åkte med, skrattade Andreas Möllare.

–Inte alls, svarade Kalle, om Rudolf får vänta en dag längre på sin kostym så är det utan betydelse.

–Hur har du det förresten med din motbok, Kalle, sporde Andreas. Du fick den väl med dig om vi skulle få för oss att besöka ”Spritan”.

–Man reser väl inte utan att vara klädd, jag har två böcker med mig ifall du skulle ha glömt din, flinade Kalle.

–Det låter något, sa Andreas, då sätter vi gång igen med destination Bergmans gård.

När de kom till den bördiga Sörbyslätten dämpade Andreas hastigheten.

–Tänk om de kunde få de torra åkrarna i Öljuhult lika stenfria och bördiga, då kunde vi med bli godsägare Kalle, sa Andreas.

De satt och begrundade vad Andreas just sagt när fyra ungdomar från Belganet cyklade upp jämsides med em på sina fina nya cyklar. De var på ett strålande gott humör. Nu skall vi köra förbi Möllarn, sa en av dem. Och hela gänget trampade sig i en vansinnig fart förbi den stora Harley Davidson motorcykeln. Andreas hann inte reagera förrän hela hopen var förbi. Gapskrattande skrek de över axeln till Andreas att han nog fick ställa sig upp och köra om han skulle hinna ifatt dem.

–Jäkla luar te och driva med vuxet folk, sa Andreas och skrattade så magen hoppade.

Så rullade de in mot stadens centrum och parkerade motorcykeln på Bergmans gård, vid torget.

Per Agustas Valfrid från Kälkaheje i Belganet kom fram och hälsade på detta moderna ekipage. Han var inne med en famn björkved åt sin far.

–Roligt att få se någon känning hemifrån, sa Valfrid, jag har utträttat mina ärenden och har ett par timmar ledigt innan hemresan. Följer ni med in på Cafe Vänhem så skall jag bjuda på en riktig kaffegök, det kan väl passa vid den här årstiden, skrattade han.

–Den inbjudan tackar vi för sa Kalle Skraddare, men vi måste först uträtta våra ärenden. Vi har inte många ärenden, bara ett egentligen...

–Då kan jag räkna ut vilket, sa Valfrid smilande.

Nu var ärendena uträttade och de var samlade vid disken på Café Vänhem. De stod med mössorna i nävarna och log milt mot flickan i kassan. Valfrid hade sagt att de var lite frireligiösa, de som ägde kaféet. Det var visst tillåtet att ha en flaska med sig in till bordet om man bara hällde lite på örat och smilade.

Smilande beställde de tre herrarna tre kaffe och en Pärlo. Är man i staden för en gångs skull i sommarvärmen, får man väl kosta på sig en av Svante Davidssons Pärlo, skrockade Valfrid.

Det mesta av brödet de hade på Vänhem kom från Hanssons Bageri, som också var granne med konditoriet. Det gjorde inte försäljningen sämre, Hansons Bageri var det mest omtalade i hela Ronneby.

Andreas Möllare började nu bli ganska röd om kinderna.

–Djävla värme som kommer tidigt på året, sa han när servitrisen kom in och vädrade med näsborrarna.

–Ja, sa Kalle Skräddare, denna Cafévärme är underbar även på vintern. Den värmer och lyser upp vita Möllare ansikten.

–Hur skulle det gå för far om det gick att klara sig på cafévärmen, sa Valfrid, det är ju hans levebröd att säja ved till stan.

Stämningen steg allt högre i lokalen. Det var inte många som gick in i lokalen utan att dricka kaffegök.

–Hur skall vi klara hemresan, undrade Kalle.

–Det kommer att gå galant, trafiken består mest av hästskjutsar och bönder, svarade Andreas

Det började dra sig mot eftermiddagen, några skickingabud var de förskonade från denna dag. Ingen där hemma visste ju vart de befann sig.

De drack ett par gökar till, gick sedan ner till Fiskbron och köpte lite sill och någon knippa torsk, när de ändå var i stan.

Så anträdde hemfärden. De var ett par viga och kraftiga mannar med huvudet på skaft. Ingen kunde se att de var berusade. De såg till att flaskor och paket var väl nedstoppade i motorcykelväskorna. När de tankat bar det i väg. Inne i stan var en hel del trafik, hemvändande bönder och en och annan lastbil.

–Cyklisterna som åkte förbi oss när vi var på väg in till stan har vi inte sett röken av, sa Kalle.

–Det begriper du väl, att med den farten kunde de inte stanna förrän i Karlskrona, skrattade Andreas. Håll i dig ordentligt nu Kalle för när vi kommer utanför stan tänker jag dra på ordentligt. De därhemma kanske undrar vart vi tog vägen. Vi har ju varit borta nästan hela dan.

–Du behöver inte vara rädd att jag ramlar av, svarade Kalle. Jag hänger med lika säkert som om jag var korsfäst.

Återresan hade pågått ett tag då Kalle fick kramp i höger ben. Han bytte ställning där bak på cykeln och krampen släppte. När de var nästan framme i Hasselstad kom krampen tillbaka. Han lyfte benet från fotpinnen för att försöka leda till det.

Hur det än gick till så lyckades han få in foten, okänslig som den var, in bland de grova ekrarna i motorcykelns bakhjul. Det blev en svår smäll. Kalle skrek till och klamrade sig ännu hårdare om midjan på Andreas. Andreas stannade ekipaget och undrade vad i herrans namn det tagit år Kalle. När han fått stopp på Harley fick han se vad som hade hänt.

Han ledde in maskinen i en handlares trädgård som låg intill vägen. Han la Kalle i gräset, sprang in i handelsboden, fick låna telefonen och ringde efter Taxi från Ronneby. Taxin kom nästan omgående och i full fart bar det iväg till Karlskrona lasarett. På vägen in var Kalle vid medvetande men mol tyst. Foten var illa tilltygad och blödde kraftigt i sitt bandage. Andreas berättade för chauffören vad som hänt.

–Det var ju bra att du var ledig, sa han till chauffören, det är lättare när man har med känt folk att göra.

Det var Böckarns Hilding från Hålabäck som öppnat Taxirörelse i Ronneby sedan hans föräldrar flyttat in till stan.

Nu var de framme vid Lasarettet. Kalle bar de in på akuten. Han var blek och väldigt medtagen men det gick ändå att skönja någon sorts leende på hans läppar, eller kanske det var en grimas av smärta.

När läkare och sköterskor tagit hand om Kalle sa läkaren som opererade honom till Andreas och Hilding,

–Det ser elakt ut, men det är ingen större fara. Det har tagit illa med hans tår, fyra av dem var så gott som avklippta men stortån har vi lyckats rädda. Den här mannen får allt stanna här ett tag så ni får åka hem själva.

Efter några dagar kom Kalle Skräddare upp på allmän sal. Det goda humöret hade återvänt. Kalle var genast vän med läkare och sköterskor. Han hade hamnat i en sal för fyra. Mitt emot honom låg en sjöman med en väldigt tråkig åkomma. Han hade ont i räkan, sa han.

–Ja, jag får skylla mig själv, sa han. Sedan jag var femton är har jag varit till sjös, nu är jag nära fyrtio. Antagligen har jag haft en jäkla tur som klarat mig ifrån sådan här skit förut. När man seglat på långa trader och på värmen kan det ta lång tid innan man kommer i hamn. Senast var vi i Barcelona i Spanien. Vi låg i hamn ett par dar, glada ihåg var vi i land och roade oss. Det var en ung brunögd spanjorska som blev mitt öde. Ren och fräsch, ja, såg ut som renheten själv. Det var tur att vi gick hem till Karlskrona direkt, annars vet jag inte hur det hade gått.

Kalle lyssnade andäktigt, sög i sig allt som sjömannen sa.

–Vad säger läkarna om det, frågade Kalle.

–De säger att det blir tre veckors vistelse här, men jag undrar om det kan räcka.. Det är något alldeles konstigt med den. Det är fräs på den hela tiden. Det sjunger i den som i en telefonstolpe på vintern när det är tjugo grader kallt.

–Vad är det ställt för diagnos, sporde Kalle nyfiket.

–Doktorn kallar det för Spansk Krage, men det är inte för att jag fick det i Spanien, sa han. Nej det var något venediskt, sa han, men där tror jag han har fel. Venedig ligger ju i Italien, det var ju i Spanien jag blev smittad...

Kalle höll på att spricka av skratt. Det var så det gjorde ont långt ut i tårna som var avklippta.

Han förstod att Olle Sjöman, som han kallades, hade lite svårt att ge saker och ting dess rätta benämning. Han var tyst och inbunden. På natten då allt var tyst och lugnt och han trodde att alla sov kunde han få för sig att lägga på bandaget och syna grejen. Bandaget bestod av en meterlång gasbinda. Kalle hade studerat honom åtskilliga gånger i smyg. Lugnt och metodiskt började han veva utav bindan. En kompress var vikt över själva slutändan. Han lyfte och var väldigt försiktig när han vevade av allra sista biten. Han böjde sig ner där han satt på sängen så att han kunde beskåda den helt naturell. En kort stunds betraktelse räckte tydligen. Innan han vevade på gasbindan igen, tittade han en gång till, ruskade på huvudet en bra stund innan han metodiskt åter lindade om sjuklingen. Det tog i dörren ett par gånger, då blev han kvick att lägga filten över. Men det kom inte in någon sköterska denna natt. När han fått paketet färdigt satt han och tittade i väggen en lång stund för att återigen ruska på huvudet.

Tiden gick, Kalle hade varit nere på ortopeden. De tog mått på den skadade foten. Han skulle få en sko som skulle specialgöras, balansen hade blivit för dålig annars, sa läkaren.

Nu var det snart Midsommar. Sjömannen hade åkt hem för ett par veckor sedan. Kalle hade skoat med honom när han åkte och hoppats att de skulle ses på sjukhuset en annan gång om de fick leva och ha hälsan.

Till Midsommar kom Kalle hem till sitt kära Öljuhult och sitt skrädveri. Rudolf på backen hade fått sin kostym redan till Pingst. Det hade förre Skräddarmäster Stjärna sett till.

Kalle Skräddare gick inte längre med snabba steg som förr, men huvudet verkade blivit än kvickare. Förre Skräddarmäster Stjärna och ett par lärlingar hade skött skrädveriet med den äran under Kalles sjukdom.

Kalle ställde till en dundrande fest efter hemkomsten.

–Att du har råd med sådant du som har varit sjuk hela våren, sa Telilus

–Detta är bara ett litet förskott på vad som skall komma när jag får ut pengarna för mina förlorade tår. Som väl var, var vi högt för-säkrade, både Möllarn och jag. Jag får aldrig min fot riktig mer, därför skall de kosta dem pengar.

Ett bra tag efter att Kalle var hemkommen och igång i skrädveriet igen kom ett meddelande ifrån Tingsrätten för Mellersta Härad i Blekinge. Karl Julius Karlsson skall infinna sig i tingshuset i Ronneby onsdagen den 10 november klockan tio på förmiddagen. I meddelandet stod också att han hade rätt till advokat om detta meddelades rätten i god tid före förhandlingen. Jag blir min egen advokat, tänkte skräddarn och så blev det.

Det blev rättegång, man gick igenom förundersökningen och nu tog domaren till orda;

–Det har kommit in ett skadeståndskrav till rätten på åtta tusen kronor från Karl Karlsson, Öljuhult som blev svårt skadad i olyckan. Vi har dock emottagit en skrivelse från försäkrings-bolaget Trygg, det har kommit till deras kännedom att varken föraren eller passageraren var nyktra när olyckan hände, varför inget skadestånd kan utgå. Innan rätten nu avslutar förhandlingen har svaranden, utan advokat, rätt till sitt eget försvar utan påverkan av domen.

Kalle satt konfunderad och tyckte att det var själva fan. Han reste sig upp ifrån det lilla bås han var tilldelad, med käppen i handen;

–Herr domare och församlade nämndemän. Då jag nu blir dömd som lytt för resten av mitt liv skall jag tydligen inte få någon ersättning för detta handikapp. Min gode vän som var med, som förde maskinen, är djupt själsligt skadad. Nu föreslår jag rätten att den går ut och tar enskild överläggning och ändrar domen till fullt begärt skadestånd. Tycker ni som skall vara i närheten av juridisk utbildning att det är rätt att skadestånd ej skall utgå. Då menar ni herr domare och nämndemän att man skall kunna få sina naglar klippta jäms med vristen och att det är helt godkänt av Tingsrätten i Ronneby. Jag vill härmed meddela att jag tänker överklaga domen och meddela Hovrätten om bristerna i en liten Tingsrätt i Blekinge. Det vore ju en skam för er om någon eller flera skulle bli skadade och liksom jag skulle bli utan ersättning. Det finns en lag, som rätten säkert känner till, som de kallar Lex. Det vore väl snopet för rättsmyndigheterna om de fick se någon komma linkande, liksom jag, och då om någon frågade; Vad har han gjort som går så illa, och svaret skulle bli Lex Kalle Skräddare.

En tid efteråt sa Kalle Skräddare;

–Rätten var ändå inte helt enig i sitt utslag, när nämndemannen från Lindås smög förbi mig vid skranket såg jag att han hade tårar i ögonen.



Schappet

Ännu en glad och trevlig människa med hjärtat på rätta stället som jag minns från min ungdomstid i Öljuhult är Viktor Andersson eller Viktor Slaktare som han kallades i dagligt tal.

Han var vän med både människor och djur. Det fanns inte något stresskött i hans slakteri.

Han drev sin verksamhet i en väl iordningställd lokal i ett av uthusen intill det rinnande vattnet i Lillån. Viktor hade en deltidshjälpare som hette Ernst. En stor och stark karl som också jobbade som ordningsvakt i Öljuhults Skyttepaviljong på lördagskvällarna. Han kunde ta hand om både bångstyriga tjurar och slagskämpar.

Tisdagar och fredagar hade Viktor Slaktare stora köttleveranser till torgen i Ronneby och Karlshamn. Kunderna stod på kö på torgen för att köpa kött av honom.

Viktor hade också ord om sig att vara en fin ungdomsvårdare. Hans hem låg i början på Gatelien. Det var mycket trafik på den smala sockenvägen som gick ner mot byarna nedåt Belganet och Falsahemmet. Från husets södra gavel gick en liten väg upp mot Gatelien. Vid sidan av denna låg en gammal jordkällare. Här förvarade Viktor Slaktaren sitt öl och sina läskedrycker. När ungdomarna kom från festen eller dansen var det kappkörning till "Schappet", som var namnet på denna gudabenådade samlingsplats.

Lindhahl, som döpt stället till schappet tyckte,

–Finns det ölschapp i stan så skall väl vi i Öljuhult inte vara sämre.

Den som stod för utskänknigen var slaktarmäster själv. Hans slakterirörelse gick med ständiga överskott men Schappet gick med ständig förlust, varje veckoslut. Det var ingen som kom sig för att betala. Viktor såg ändå till att det alltid var nypåfyllt med öl och läsk. Låsen till källaren hade

ungdomarna ”sett till”, de fungerade aldrig.

Ägaren var intresserad av ungdomarna i byn. Han ville höra vad som försiggick ute på dansbanorna. Själv var han gift och hade flera barn och de kvällar han själv inte stod för serveringen stod ett fönster öppet på glänt så han kunde höra om bravaderna från dansbanorna.

Mitt emot Schappet bodde en fattig och ensam äldre dam som hette Emmie, tillsammans med en massa katter. I fönstret som vätte mot Schappet såg man henne ofta. Hon följde noga ungdomarnas förehavanden på gatuserveringen.

En syrendoftande natt i början av juni, hade Emmie stått länge i fönstret och med förfäran sett på allt som hände utanför Schappet. Nu kunde hon inte tiga längre.

–Vågar inte slaktarn huta åt dem så skall jag minsann göra det, tänkte hon i sitt öppna fönster.



Hon stack ut huvudet genom fönstret, hennes röst, så skarp att det gått att skära glas med den, ekade över nejden;

–Det är gott med en öl om man rätt inte är törstig...

Det blev dödyst i ungdomsgänget. Bara Lindahl, gängets spexare, fann sig, och klev fram till fönstret med en halvdrucken bira i näven.



–Det går också bra med stulen ved när man fryser, sa han

Fönstret åkte igen med en smäll. Skratten ekade över nejden.

Alla, inklusive Viktor Slaktare visste om att hon stal ved från honom, men Viktor med sitt stora varma hjärta lät det pågå, han visste att Emmie stackarn var fattig.



Viktor Månsson

Korgakäpphyggen

–Har du sett Karlavagnen, Fridolfa-djäväl. Jag såg Altarduken fladdra bort i kurvan.

Så kunde det låta när Viktor Månsson hälsade på Store Fridolf. Viktor var en märklig man, talade gärna, liksom i liknelser.

Morgonen hade varit otursam för Store Fridolf, han hade fått punktering på sin gamla ballongcykel. Han svor och förbannade de dåliga vägarna som gick igenom småbyarna. Han var på sitt sämsta humör denna morgon. Han hade måst trampa hem på fälgen ändan från Snippen nere i Hunnamåla till Hörnan i Öljuhult. Men när han fick höra Viktor Månssons välkomsthälsning gav han till världens gapskratt, eller som han själv skulle uttryckt det, skrattade så ”djävlabräntt”.

Store Fridolf var alltid cykelburen när han gjorde sina resor till både kända och okända korgakäpphyggen.

Nu var han nästan färdig med punkteringen på sin cykel av märket Exyma stack Viktor fram näsan och undrade vad Fridolf hade gjort för fel sedan luften pös ut.

–Om jag hade en cykel skulle jag inte va dummare än att ha ett reservhjul med mig när jag är ute på sådana långturer, skojade Viktor.

Fridolf och Viktor kände varandra väl. De hade jobbat ihop på vägen, nedåt Hålabäck. Viktor var väl minst fyrtio år äldre än Store Fridolf.

Nu hördes motorljud från öljuhultabro. Mycket riktigt, det var Bryggarn från Karlshamn. Viktor var snabbt framme och gjorde sina inköp från ”Karlavagnen”, som han brukade kalla den. Från drickabilen kunde man köpa både svagdricka, lemonad, bordsdricka och öl. Det var dock bara ölet som lockade Viktor. Han hävdade att allt annat dricka var direkt livshotande att dricka. Presenningen som täckte flaket på drickabilen hade Viktor döpt till ”Altarduken”.

Fridolf hade nu lagat sitt däck och var klar för start mot nya käppahyggen.

–Du skulle göra som jag, sa Viktor till Fridolf när han smakat på sin första öl. Du skulle använda Apostlahästarna istället. Om det inte går lika fort så kommer du i alla fall fram.

Fridolf blev inte svaret skyldigt.

– Laga en punktering tar bara tio minuter, det är inte så farligt. Det måste vara värre att gå omkring med för små skor och träskor, skavsår och elände. Dina hälar lyser ju röda som AP-stövlar. Hade du åkt på min pakethållare nattetid hade jag inte behövt kattögat där bak.

Det blev Store Fridolfs avskedsord, nu brann det iväg bortåt Yttre Källehult.

Store Fridolf var verkligen en stor karl. Han var alltid endast iklädd en tunn blåblus och blåbyxor. Håret på bröstet var väl synligt, tätt som en klädborste. Visslande och sjungande cyklade han nu nedåt Gummagölsmåla. När han steg av cykeln för att ta sig upp för den branta Kvarnalien kom han att tänka på va Telius hade berättat för honom på morgonen. Viktor hade, berättade Telius, av misstag fått i sig ett glas lushunnabira (lättöl) och hade blivit intagen på Karlshamns Lasarett för magpumpning.

Viktor Månsson levde ett både hårt och ensamt liv. Han var så kallat diversearbetare, mest var det vägarbete så kallat AK-arbete.

Munnen och den ostyriga mustaschen vätte åt samma håll, nedåt, nedåt. En slokhatt satt lång bak i nacken, höga axlar, kutig. Nästan alltid bar han på en gammal ryggsäck. Näsan påminde om en tidig soluppgång.

Store Fridolf galghumor var mycket uppskattad i byn. Under krigsåren 39–40, då det var ont om mat för både folk och få köpte bönderna cellulosa-foder till djuren när hungern i lagårn blev för svår. Det såg ut som träull – och kanske var det just det det var. Dessutom köpte man fodervass som ersättning för halm till spiltorna.

Kyrkväktaren Olof Andersson beställt ett lass med fodervass från Garnanäs som ersättning för halmen som börjat tryta i ladan. Nere hos Viktor Slaktare stod han och Viktor Månsson och språkade när de fick se lastbilen åka förbi med den ovanligt grova vassen.

–Nu skall väl Kyrkväktarns kor få mat, sa Viktor Månsson.

–Hur så? sa Slaktarn.

–Såg du inte att det var Thure Olssons lastbil som körde upp ett helt lass med sådana där skidstavar till Kyrkväktarns.

Liknelsen var total, det såg verkligen ut som ett lass bamburaftar, stackars kor.

Hemma hos Viktor Månsson

Viktor Månsson bodde i ett litet rum på övervåningen i en liten stuga på Gummagölsmålavägen. En brant trappa gick upp till det lilla pörtet på övervåningen.

En säng med hackelsemadrass, en byrå, ett köksbord som stod ojämnt på golvet, två stolar, en kommod med en spegel hängandes över på väggen var hela inredningen. Där fanns också en liten vedspis med ett krokigt plåtrör som tog sitt utlopp i den öppna skorstenen. Köksbordet med sina ojämma ben fick alltid skyllen för många kaffegöskoppars avslagna öron.

–Här bor jag, sa Viktor. Jag är hyresvärd också, men tar inte ut någon hyra. De där nere bor inte så fint som jag, men de hälsar på när de blir sultna. De ligger efter med hyran också. ...men musälskare som jag är slänger jag till dem en och annan ostskalk.

En tidig höstmorgon var Viktor tidigt uppe och skulle koka sitt kaffe innan han gick till sitt vägarbete nere i Hålabäck. Han hade vaknat av ett hiskeligt åskväder. Åskan bekymrade inte Viktor ett enda dugg, där han låg på knä framför den lilla vedspisen och försökte göra upp eld. Han hade inget bra att tända med, han retade sig på att han inte ordnat spänstickor kvällen innan. Han brukade tända fotogenlampan som hängde på trekvart över det vingliga köksbordet, men inte denna morgonen.

Plötsligt brakade det till som jorden hade rämnat och en blixtnö lyste upp hela huset, som mitt på dagen, skrämde inte Viktor.

–Det var bra, sa han kommer det en sån blixtnö till ser jag att tända lite ordentligt i spisen, det är alltid bra att se vad man gör.

Viktor, han hade inte respekt för något i den vägen.

Tingsrydsresan

En ståtlig dam kom promenerandes förbi hörnan från Gummagölsmålavägen. Hon var både lång och bred. Fötterna pekade utåt, bakdelen svajade där hon gick med hurtiga steg.

Oscar i Maen och Viktor Månsson stod invecklade i något viktigt spørsmål. Deras ögon följde noga den svajande gestalten. När hon kommit förbi deras synfält sa Oscar;

–Vem i all världen var det som gick så stolt förbi?

–Det var Linjeskeppet, sa Viktor.

Sen fick den ståtliga damen från Långagölsmåla heta Linjeskeppet tills hon flyttade från orten. Ännu ett av Viktor Månssons snabbtänkta och välriktade öknamn.

Viktor hade aldrig lärt sig cykla, därför var hans enda fortskaffningsmedel de krokiga benen. En gång hade han tur, han hade bestämt sig för att göra en resa till Bryggeriet i Tingsryd. Karlavagnen kom ju bara två gånger i veckan till Öljuhult. Det var en resa som brukade ta hela dagen i anspråk. Viktor stod vid handelsboden vid Broen i Öljuhult och stärkte sig med en bira inför sin dagsutflykt. Han hade en säck med lite tomglas som han ställt ifrån sig vid ingången till affären.

–Vart skall du ta vägen, sa Bertil med Taxin.

–Jag tänkte ta mig en liten promenad till Tingsryds Bryggeri och få lite påfyllning, sa Viktor.

–Du kan få åka med mig, jag skall hämta på sjukstugan, Matilda i Sörgården skall skrivas ut idag, sa Bertil.

Inne i affären var det mycket folk. Det var fredag och det både köptes och såldes över disken. Bönder och odlare kom med ägg, smör, potatis, grönsaker för att byta sig till kaffe, socker, specerier och fodervaror. Denna fredag var självaste kyrkvärden och storbonden i Gummagölsmåla där. Hans välryktade och blänkande parhästar kördes av drängen Viberg.

–Jag måste få hälsa, sa Viktor och klev fram och tog kyrkvärden och storbonden i hand. Är det du som kan ordna med biljett till himlen när man lämnar in? fortsatte han.

–Nej det kan jag verkligen inte, svarade Kyrkvärden.

–Det var konstigt, du är ju värd uppe i gudomen, sa Viktor. Det måste va en tråkig syssla. Följ med upp till Tingsryd istället och lev loppan. Ta en bira och va som en människa, slå dig fri lite nån gång! Men nej, sådana extravaganser har inte du råd med. Nej, du är ju fattig, det hade jag precis glömt. Viktor blivit märkbart rörd av ölet och gav kyrkvärden ett fint erbjudande;

–Det skulle göra gott på dig om du följde med till Tingsryd, vi skulle ta en fylla så både lever och lungor skulle gunga som näckrosblad innanför västen.



–Åk du till Tingsryd själv du, svarade Kyrkvärden, dina inälvor blir inte sjösjuka, de har fått vänja sig med åren.

Så åkte Viktor Månsson med Bertil med Taxin upp till Tingsryd. Hemresan däremot skötte Viktor Månsson på sitt eget sätt;

–Jag tog apostlahästarna hem, sa Viktor

Det var i början på trettioalet. Snön låg ännu kvar på norrsluttningarna i granskogarna vid åbackarna längs Bräkneån. Nu var halva vårmånaden mars gången. Solen var varm på dagarna och frätte den kvarvarande snön på sydsluttningarna tung och porös men på nätterna var det mest vinter.

Det var äntligen lördag. Vi ungdomar brukade träffas och dansa, det var fint att vara fri från dräng och pigsysslor när lördagskvällen kom. Vi hade en spelman i socknen, som var lika glad som alla ungdomarna tillsammans. Trots att han var mycket äldre än oss kändes han som jämgammal, han var ungdomlig i både kropp och själ. Ställdes det till någon hippa nånstans så var det självklart att Oscar Persson, eller som han också kallades, Oskar i Maen skulle spela.

Nu var det bestämt att det skulle hållas en hippa i Bälganet. På vägen mot Bälganet var det isbro. Det finaste före man kan tänka sig som spakrstöttingsförare. Dansen skulle börja klockan åtta på kvällen hos Bror Andersson, omtyckt lantbrevbärare i bygden och ungarl. I dagligt tal kallad Bror Post.



Oscar spelman var nygift, hans fru fick ofta sitta hemma ensam när maken var ute och spelade. Men hon visste att femman Oscar fick för en natts spelande gick till familjens bästa. Nu skulle Oscar ge sig iväg till dansen. Dragspelet och fiolen hade han lagt väl tillrätta på den lilla sitsen på sparkstöttingen. Från den lilla vägen från Maen, där han bodde, och upp till Sockenvägen var isbron kompakt. Oscar hade spänt fast sin sparksko med utstansade stål-broddar på högerfoten och det blev en jäkla fart på sparken.

När Oscar kom upp till stora Sockenvägen fick han se något som i ful fart ifrån Öljuhultahållet. Oscar såg genast att det var Storbonnadrängen från Betet, strax intill Blekingegränsen som kom ångande på sin sparkstötting. Han hette Anshelm, Oscar visste mycket väl vem han var och hade genast räknat ut att de båda skulle på samma håll och samma fest. De hälsade och talade om hur fint sparkföre det var.

–Det skall inte bli sämre i natt, när vi åker hem, sa Anshelm. De sa på nyheterna att det skulle bli kallare.

–Efter din klädsel att döma, kan man tro att det är Midsommardagen i morron, skrattade Oscar.

Drängen Anshelm, kunde inte undvika att skratta åt eländet.

Han hade bara en tunnsliten cheviotskostym på sig. Byxbaken var så blank att de gånger han skulle göra sig till och åka om Oscar Spelman, tog Oscar chansen att spegla sig i byxbaken.

Vid Sval Idans stannade de, vilade de sig och pratade en stund. Anshelm la in en ordentlig pris snus.

–Det är bäst att stärka sig lite, sa han. Jag har lovat Hanna skjuts till Bror Postas, hon är piga här på gården intill.

–Jaså, sa Oscar. Du har varit förståndig och skaffat fruntimmer utmed vägen.

–Ja det är ett jädrans rekorderligt fruntimmer, Hanna heter hon, sa Anshelm. Vi har träffats några gånger på Kjällehulta Flake. Hon är gladlynt och snäll och hon är det enda fruntimmer som sagt te mej att hon tycker om mig.

När de närmade sig grindhålet stod Hanna redan där. Anshelms lilla fästmö satte upp på den lilla sitsen

fram på sparkstöttingen.. Hon satt där så fin, nästan lite med näsan i vädret. Hon var en stilig ung välväxt kvinna med breda höfter och ögon så blå som Betessjön. Så den stolte Anshelm kunde känna sig som hemma.

Det blev dubbel tyngd på Anshelms spark och det brann iväg ned för Hunnamålabackarna. Oscar undrade vart de tagit vägen, han kunde inte se dem på hela Hunnamålarakan. Han drog slutsatsen att de kört ifrån honom för att få någon minut för sig själva. När han kom till backen vid August Perssons Bråne fick han se Anshelm stå och frusta som en istadig häst. Hanna ville åka även uppför backen vid Brånen men det orkade inte Anshelm med. Han hade velat visa Hanna att han var den snabbaste, men nu stod han där genomsvett av den allt för snabba åkningen.

–Vad i hela friden har ni haft för er, frågade Oscar när han kom fram till dem. Där framme sitter hon och fryser och där bak står han och är genomsvett. Men nu får du ta igen dig Anshelm ned för hela Blanka Kallalien. Det är inte bra att du har skjortan uppknäppt i halsen, knäpp knäppen så kör vi!

Återigen brann det av nedför lien, men ingen lycka varar beständigt. Nu skymtade de Brännbackalien, backen upp emot Liljedals affär.

–Vi får sno på lite, sa Oscar. Vi bör ju helst va på plats innan dansen börjar.

–Anshelm lille, sa Hanna, jag har ju inte talat om för dig att jag blev sparkad av måkedörrakon i går kväll när jag mjölkande.

–Vad är det du säger, är det allvarligt, gör det mycket ont, flåsade den stackars Anslem.

–Jag vet inte, svarade hon, men varje gång jag känner smärtan tänker jag, om bara Anshelm vore här.

Med flås och tunga steg bar färden uppåt ännu ett tag. Men bördan lättade när Hanna viskade till honom; detta skall du inte ha gjort i natt när jag kramar om dig, Anshelm.

I fönsterna i husen längs Brännbackalien stod det kärringar och tyckte synd om denna snälla och uppriktiga karl som tagit sig den långa vägen ända från Betet i Småland. Och så skjutsar han sin flicka upp för hela Brännbackalien.

–Ja den kärleken, den kärleken, sa Skrälla Tildan

När de, med Oscar först, passerade Lindals affär och lämnat den högsta punkten, vid Blendas i Backen, bar det återigen utför mot Franséns i Broahejan. Anshelm, inte minst behövde lite andrum. Innan han lämnade utförslöpan vid Olof Sångares tog han ett par rejäla tag med den broddade högerskanken;

–Nu du Hanna, nu kan vi ta igen oss ända ner till Franséns.

–Du är god emot mig, jag skall komma ihåg dig i natt, kuttrade Hanna.

Under dagen hade det körts ut timmer från en av skogsvägarna. En stor och kraftig Ardennerhäst som dragit ut de fina furustockarna hade kramat av sig en ordentlig hög mitt på den annars så blanka isgatan. Högen såg ut som en upp och ned vänd preusakorg utan handtag. Oscar Spelman var hundra meter före men fäste sig inte vid att det var hästlort på vägen, det var inte första gången han väjt för sådana faror. Anshelm hade dock tankarna på andra håll än att styra sparkstötting. Han fick se den förskräckliga högen för sent, och rände rakt in i den. Anshelm med sina långa ben hade fick styret rätt i familjelyckan, sparken voltade och for rakt in i skogen med fästmö och allt.

–Sparkas du din gamla korynka skrek han där han satt grensle om en ungtall.

Efter den incidenten gick färden betydligt lugnare. Anshelm svettades inte så mycket längre. Oscar tänkte på vad som hänt om han kört in i högen med instrument och allt.

Ute på fastubron stod Bror Post och hälsade alla välkomna till sin lilla stuga. Stugan bestod av kök, tambur, kammare och ett ganska stort rum där dansen skulle stå.

Det dracks inte inne hos Bror Post men överallt utomhus, i ladugården, i vedboden, ja även på utedasset var det fest. Några hade glas med sig hemifrån, andra drack direkt ur flaskan. Några bitar från sockertoppen därhemma fick duga för att skölja efter med. De som hade bra tänder tuggade socker så att det lät som stenkrossen i västra Hunnamåla hade flyttat in i Bror Posts ekonomibyggnader. Så gömdes flaskorna i vråna eller i myrstacken.

Inne i stugan var det uppdukat med mängder av goda smörgåsar, kakor och gott kaffe. Där togs inte en sup, inte en kaffegök. Söp gjorde man där ute så att ingen av flickorna såg hur man pinade ner brännvinet och grimaserade. Pojkarna kom nu pö om pö in till det dukade bordet i den lilla kammaren. Nu var de inte blyga längre, nöp flickorna i stjärten, och skrattade upp sig. De flesta såg ut som söndriga hovtänger, med snus instoppat där tänder saknades.

Innan dansen började brukade Oscar Spelman inleda med en marsch han lärt sig av en virtuos i Amerika. Under Dubbelörnen hette den. Marschen blev som vanligt mycket uppskattad och så började dansen med de traditionella bitarna. Anshelm var uppe med en flicka från Falsahemmet, när han plötslig gick ifrån henne mitt på dansgolvet. Han drack aldrig någon sprit, men kunde ändå ibland bli genomsvett. Det sades att han led av tuberkulos. Han började stirra med helt tomma ögon runt i rummet, sen sprang han ut i den kalla kvällen, öppnade alla dörrar till utebodarna, slog hårt igen dem igen. Hanna var försvunnen för Anshelm. Han undrade om någon sett henne. När han rusat runt och letat efter henne överallt för tredje gången började han förstå att allt inte stod rätt till. I tamburen, där alla hängt av sig sina ytterkläder rörde sig klädhögen egendomligt taktfast. Anshelm stod en stund och tänkte, –Kan man verkligen bli påverkad av andras spritångor ska då jag inte gå på fest mer.

Men så fick han se, han trodde inte sina ögon, ett par damskor stack näsorna ut bland kläderna och ett par grova kängor syntes vända åt andra hållet. Kängorna ägdes av en charmör som hette Kytt Herman ifrån Långasjömåla. De trodde inte att någon märkte deras kärleksstund, så ett bra tag var kapporna i gungning i accelererande takt, för att sedan bli helt stilla.

Anshelm sprang ut i bara skjortärmarna, månen lyste vit denna ovanligt kalla marskväll. Den lyste på den helt förkrossade Anshelm. Den flickan som han tyckt så mycket om... Han satte sig på sin sparkstötting och spottade snus så ingen hade en chans att komma nära och försöka prata med honom. Han var sig inte lik, svor och förbannade allt och alla som försökte få honom att gå in i värmen i stugan. Till och med Hanna försökte få in honom, gjorde sig till och föll honom om halsen. Anshelm spottade henne rakt i ansiktet;

–Faen ta dig din djävla hora, skrek han henne rakt i ansiktet.

Dansen fortsatte där inne, men Anshelm vägrade att gå in mer.

När Oscar Spelman var färdig med sitt spelande för kvällen gick han ut till Anshelm, som satt och frös så han skakade, där på sparken.

–Nu när de andra har gått här ifrån så följer du med Bror och mig in, sa Oscar. Du behöver något varmt i dig. Bror och jag har pratat om att du kan ligga kvar här till imorgon bittida.

Nej, nej, svarade Anshelm, jag måste vara hemma senast klockan fyra, Jag har lagårn att tänka på.

–Jag skall hjälpa dig i morgon, sa Bror Post.

Det blev som Oscar och Bror hade ordnat det.

Efter denna fest fick Anshelm brev en gång i veckan från Hanna som bittert ångrade sitt tilltag på hippan i Bälganet.

Anshelm var sjuk, mer än vad han själv visste om. På gården där han var städslad var han mycket omtyckt. Husbon hade en liten gård på spets för honom och Hanna, men av det blev det intet.

Anshelm dog endast 27 år gammal i tuberkulos.

Läkarundersökningen

Davra Massen hade ett litet ställe nedåt Bräkneån, nedersta delen av Måttstockalien. Backen hade fått sitt namn av en båtsman, Karl Jonasson som var född i Tingsås församling 1827, som fått soldatnamnet Måttstock. Karl Måttstock hade flyttat till Öljuhult i mitten av artonhundratalet för, som man sa, ett fruntimmers skull.

Davra Massen hade köpt det lilla soldattorpet efter att hans son övertagit föräldrahemmet vid Ebbasåget. Han var en hederlig och rättskaffens människa denne Mats Olsson som fått tillmälet Davra-Massen. I rätt unga år kom han över till landet i väster. Han var etablerad "Amerikanare" och jobbade i många år inom byggnadsbranschen. Han var händig och hade lätt för att lära sig nya saker. En dag behövde basen på byggföretaget en murarhantlangare.

–Inga bekymmer, sa basen, här har vi en man som är som klippt och skuren för det jobbet!

Mats Olsson blev godtagen av det kräsna murarlaget. På så sätt kom han att lära sig allt om cementarbete och detta blev också hans stora intresse.

Han tyckte det var någonting särskilt att man ett massa av sand, vatten och cement, kunde åstadkomma de mest skiftande byggeriarbeten. Bara efter en halv dag kunde denna blöta massa vara stel och blank som isarna hemma på Gummagölsmålagölarna i julmånaden. Sista året Masse var "där över" var han bas för ett gäng som gjöt cementgolv. Han tog sin lärdom och kunnsighet med hem till Sverige när han steg iland i julmånaden, en bit in på tjugotalet. Med sig hem hade han också ett dåligt knä, som han aldrig vågat gå till doktorn med i Amerika.

Nu såg man honom nästan dagligen på sin vandring till post och affär. Han synade alla grunder på de gamla husen utmed vägen. Allt som berörde cementarbete studerades med yrkesmannens falkögon.

–Hur vågar skollärare och kantor Liljestränd ha ansvaret och låta barnen springa upp och ner på denna gamla murkna trätrappa. Det är ju synd om barnen skulle göra sig illa! Jag skall minsann göra en ritning åt fullmäktige, hur trappan ska se ut, och vad den skall kosta.

Året efter var en ny trappa inlagd. Den var av granit och ligger kvar än i dag.

En dag när han varit uppe i affären vid Broen i Öljuhult fick Kalle Skräddare och hans adepter se Amerikanaren linka förbi. Kalle släntrade över till affären och tog Davra-Massen med sig in i skrädderiet, som ju låg strax intill.

–Jag har bara sett er någon gång, sa Kalle Skräddare, men jag har hört talas om er utvandring genom min far. Ni lärde ju er att handskas med byggkonsten A och O, där inne, fortsatte han. Att gjuta golv är en stor konst, som även kan förstöra ryggen på folk.

–Det gläder mig, sa Davra-Massen, då kanske det kan komma till bygdens kännedom att en verklig yrkesman har återvänt hem.

–Det är synd att Olsson går så illa, svarade Kalle. Under min tid som volontär inne i Karlskrona fick jag även en viss lärdom om sjukvård, jag ser på att ert sätt att gå saknar något i balanskotan.

–Är det inte knät det sitter i då, undrade Masse.

–Det behöver inte alls vara det, det kan lika gärna vara någon av de mindre kotorna i ryggens slutända felet sitter i, mässade skräddarn.

–Det hade varit snällt om skräddarmäster ville titta på det, sa Masse som fått förtroende för skräddarns läkekunnande.

–Det skall jag gärna göra, sa Kalle och tog på sig ett par gamla motorglasögon samtidigt som Masse drog flanellskjortan över huvudet. Nu skulle undersökningen börja. I rummet intill stod lärlingarna och passade. De hade fått sina instruktioner.

–Detta ser långtifrån bra ut, mässade skräddaren. Det är en form av kräft som angripit yttre ryggekotan. Här är många fula knölar.

Innan Masse hann säga något hördes det genom dörren från grannrummet lärlingarnas kommentarer.

–Var det verkligen så illa med stackars Masse, lika illa som med Skär Jössens Einar i Aborremåla.

–Exakt samma symtom, han levde inte mer än en månad efter han varit här.

–Att det bara kan gå så otroligt fort när den börjar härja i kroppen.

Kalle förde sin stackars patient nedför trappan och gav några tröstens ord;

–Det fanns i alla fall några som levt ett halvår med den här åkomman.

Bakom det stora skrädderifönstret på andra våningen låg skräddarmäster och lärlingarna på knä och kikade ut för att se stackars Massen linka hemåt.

Han orkade nu knappt gå. Han gick som en halvt utvikt lommakniv. Uppför Garvarelien stånkade han och suckade.

–Åhå, jaa var det verkligen så illa. Var det så illa, hå-hå ja-ja sista metrarna gick han nästan på knäna

På måndagen satt Davra Massen ombord på bussen mot Ronneby. Tankarna snurrade runt i hans huvud. –Vart skall stackars Evighets Pettersson ta vägen om jag går bort. Ingen kommer att hjälpa honom att bära upp veden till det lilla kyffet på vinden där han bor. ..och nu när han var så nära att få evighetsmaskinen igång. Han hade berättat för Masse att det bara saknades ett par detaljer innan underverket kunde sätta igång. Detaljerna fanns på en gammal separator som skulle säljas på auktion om någon vecka. Tankarna snurrade i Masses huvud. Han skulle besöka stadsläkaren doktor Inez Carlsson även kallad doktor Hjälplos. När han väl kom in till hennes mottagning var han så rädd att han skakade.

–Är det verkligen slut med mej nu doktorn?

–Vem har sagt det, undrade doktorn.

–Det har skräddarn i Öljevult sagt, svarade Masse förtvivlat.

–Hälsa skräddarn att några små fettknölar på en hel ryggrad är det ingen som dör av! Efter vad jag har hört lägger han sig i andras knölar nu för tiden sedan han blev av med sina egna i en motorcykelolycka för några år sedan, sa doktor Carlsson med ett sötsurt leende.

–Då menar doktorn att det inte är någon fara om det rätt känns litte knöttrigt längs ryggraden, sa Masse.

–Inte alls, sa doktorn, även om någon ”knöttra” skulle släppa och följa med nedåt och täppa till så är ni för övrigt helt frisk.

Masse åkte hem till sin lilla stuga vid Måttstockalien. Besöket hos doktorn i Ronneby hade gjort honom frisk, rädslan hade släppt. Återigen gick han, med sitt onda knä, runt i byn och var behjälplig åt folk.



Möllare Bengtsson

Harjakten

Det bodde en ensam kvinna i en liten stuga ner vid Ebbasågen. Davra-Massen brukade vara där och hjälpa henne med veden. Släpa hem den från skogen såga upp den och hugga den hemma på hennes vedbacke. En vacker höstdag var de båda ute i skogen för att samla ihop mer ved. Möllare Bengtsson var också ute, det var de första dagarna av harjakten.

Det var en vacker höstmorgon i slutet av september. Solen sken, det hade varit lite frost under morgontimmarna. Spillkråkan hördes vida omkring i den kristallklara höstluften.

Möllare Bengtsson hund var särskilt ivrig i morgonstunden. Han hade ”rest” strax ovanför där Masse höll till med sin ved. Utanför den lilla stugan, där den ensamma kvinnan bodde blev det skall. Hunden hade fått upp spår som drog nedåt Gummagölsmåla.

I en liten solglänta hade hunden ståndsfall. Jägare Bengtsson smög upp bössan mot kinden, sakta och försiktigt smög han upp siktet över ett busksnår, redo att krama av skottet mot den hoppande vita

haren... för en tiondels sekund tvekade han.

Det var Davra-Massens fladdrande murarbyxor han fått på kornet. Under dem låg Tilda vid Forsen och fick sig en hedersstund.

När Möllare Bengtsson försenad kom hem till kvarnen denna morgon stod där många bönder och väntade på sin mäld. Irritationen avtog och utbyttes i råa skratt som ekade över nejden när Möllaren berättade för sina kvarnkunder vad som utspelat sig i skogen denna tidiga morron.

-Det kunde lika gärna förvandlat mig till livstidsfånge. ...men domaren hade jag nog fått på min sida i alla fall om jag talat om händelseförloppet. Masses vita murarbyxor var det lika bra fart på som ena hare.

Alfred från Gumpahejan

I Gumpahejan i Hålabäck föddes en man i slutet av 1884. Hans mor och far Elin och Ola Persson var torpare och lydde under den stora Hålabäckagården. I dagligt tal kallades de Gump-Olan och Gump-Elin. De hade en gris, några höns och en ko. De fick dra sig fram under besvärliga omständigheter liksom alla andra torpare, men var ändå gynnade efter dåtiden mått mätt, de hade bara två barn, Alfred och hans syster Elina.

Gump-Olan dog medan barnen var små. Stackars Gump Elin blev nu ensam om att sköta torparsysslor på Hålabäckagården. Det var inte lätt, två små barn att släpa med sig medan hon gjorde sina dagsverken. Alfred bar hon på ryggen, Elina fick åka i en kärra Gump-Elin tillverkat av en spiklåda som hon försett med en skackel att dra med och två utsågade hjul ifrån en torrbjörk. Gump-Elin klarade sina dagsverken och höll barnen rena och fina mitt i all fattigdom.

Åren gick, nu hade Hålabäcksgården bytt ägare. Anders Nilsson hade överlåtit till sin son Algot Nilsson.

Lille Alfred som hette Olsson i efternamn hade börjat skolan. Han hörde egentligen till Lindås skolrote men fick gå i Örseryd skola som låg betydligt närmare hemmet i Gumpahejan. Allt hade liksom ordnat upp sig efter pappa Olas död.

En kväll insjuknade den lilla Elina. Hon fick hög feber och låg och skrek, hela kvällen. Stackars Elin kunde inte lämna henne ensam och hämta hjälp så Alfred fick springa ner till Hålabäckagården. Godsägaren var en hygglig man. Han fick iväg bud till en barnmorska från Backaryd, som var kunnig i barnsjukdomar.

Vid midnatt anlände barnmorskan, med då var det redan för sent. Lilla Elina hade somnat in för alltid.

Dagen efter märkte Elin att lufaflaskan inte stod på det vanliga stället... Någon hade tagit fram en stol och plockat ner flaskan från översta hyllan...

Nu orkade Elin inte längre. Hon blev både krokig och sjuklig. Hon orkade varken med dagsverken på gården längre eller sin lille son Alfred. Hon fick dock bo kvar i sin lilla stuga men fick inget ifrån Hålabäckagården. Lille Alfred hade hon låtat ut till en bror till sin avlidne man, men pojkestackarn trivdes inte med sin nya familj. Han kom hem till mor så ofta han kunde.

Alfred hade nu gått och läst för prästen och var, som man sa; omtyckt av både präst och konfirmationskamrater. Han hade stått ut med inhyset hos sin farbroder. Han mamma Elin var dock intagen på Persborg i Ronneby. Hon kom aldrig över lilla Elinas död.

Alfred hade hört talas om att man tog in folk vid Kungliga Flottan i Karlskrona. Han sökte värvning där och blev antagen utan någon som helst svårighet. Han hade fin hållning, gick med raska steg. Nu tog han sig namnet efternamnet Nyman.

Han värvade sig på tre år. Det första året trivdes han bra. Allt var som han tänkt sig. Han lärde sig dock att Kungliga Flottan inte bara bjöd på sötebrödsdagar. Andra året fick han en lägre befälsställning men hade oturen att få ett nytt överbefäl som närmast var ett monster. Alfred Nyman genomled den återstående tiden av sitt treårskontrakt och ville aldrig mer höra talas om ordet militär mer. Ingen vet med säkerhet varför, men ryktet säger att han blivit utsatt för den tiden mobbning. Skeppsgossar skulle kölhalas innan det blev karlar av dem. Det var Alfreds nya överbefäl, ”monstrets” uppfattning.

Efter dessa tre år flyttade han tillbaka och rustade upp den nu tomma och förfallna stugan där han bott som barn. Mattis Jonsson, närmaste grannen, var där och tapetserade och målade fönster och dörrar vita. Där blev så finns som aldrig förr. Han tänkte ta hem sin gamla mor ifrån hemmet i Ronneby några dagar nu medan försommaren var som finast. Han visste precis hur hon vill ha det för att riktigt trivas. Trädgårdsmöblerna stod utsatta under den stora lönnen vid husgaveln. Potatisen stod nykupad och grönsakslanden var lukade. Där stod också ett par höstackar och solade sig i försommarvärmen. Göken gol nere vid maderna längs Bräkneån. Svalorna hade inte genom åren glömt bort sina häckningsställen under hofsarna på den gamla torparstugan och i gavelspetsarna på den gamla ladugården.

Dagen innan Elin skulle få återse sitt lilla kära hem i Gumpajejan kom det bud från Persborg i Ronneby att hon lugnt och stilla avlidit.

Sorgen blev stor för denne Nyman som älskade sin mor över allt annat. Han hade dock varit sparsam under sin tid i det militära och hade ännu en slant på fickan. Nyman bestämde sig för att bli gårdfarihandlare. Han köpte in ett litet lager av artiklar från stora Åhlen & Holm i Stockholm och började gå runt i stugorna i de närmsta byarna.

Jag minns honom efterlängtat av både gammal och ung. Han uppträdde mycket verserat både i sitt uppförande och sitt sätt att tala. Den tidens nyheter och uppfinningar hade aldrig kommit så långt som till skogarna nere vid Hålabäck utan honom.

Far prenumererade på Ronneby Posten, som kom bara tre dagar i veckan. Därför var en person som Nyman mycket välkommen de andra dagarna. Man behövde inte handla mycket av Nyman, han kom alltid tillbaka ändå. Alla visste hans ursprung och hade medömkan med honom. Ingen kunde beskylla honom för att springa omkring med skvaller, sådant höll han sig för god för. Det fanns de som försökte att truga på honom någon extra god kaka för att få reda på någon hemlighet utöver det vanliga.

–Nyman älskar goda kakor, var det enda svar de fick.

Ungdomarna i trakten förstod sig inte på Nyman. De trodde han var lite dum. Helt fel hade de om denna hedersman. Innan han värvade sig i Karlskrona hade han sena kvällstimmar studerat, vilket inte många visste. Ägaren till den stora Hållabäckagården var en mycket intelligent man med intresse för språk. Han hade inpräntat i Nyman att ”Ingen kunskap är för tung att bära”. Nyman hade läst både engelska och tyska per korrespondens.

Jag vet hur skicklig denna Nyman var. Far och mor hade träffats i det stora landet i väster. Innan dess hade far sedan unga år arbetet på tegelbruk i Tyskland i många år. Far kunde tyskan perfekt. Nyman talade engelska med mor när hon bjöd honom på kaffe. När han träffade far på vedbacken talade de tyska.

Far sa alltid,

– Det är synd om Nyman som kunde gått så långt.

Vi drumlar var kvicka i repliken,

– Det är ju det han gör hela tiden.

Vi som var lite yngre visste ju inte hans bakgrund. I våra ögon var han lite annorlunda.

En höst i potatisplockningen kom han till vår gård hemma i Hålabäck. Han stod bakom ett av uthusen på gården och väntade på att potatisplockarna skulle komma ut från middagsbordet för att ta igen sig på maten. Det var en strålande höstdag. potatisplockarna välde ut från köksförstun.

Det var många plockare idag. Den förste som kom ut var Store Fridolf. Han kom ut i sällskap med en del ungdomsvänner från Belganet och Hunnamåla. De var glada och fulla av upptåg. Där var Karl Oskars Ferdinand, en gosse med leklynnet kvar, Svalas Axel och Raska Svennen från Örseryd, Mattis Jonsson Oscar, grannens pojk, och flera flickor.

Pojkarna stod under den gamla lönnen och skojade och nojsade med flickorna.

Nu tog Nyman sina väskor och paket och stegade fram.

– Godmiddag, mitt herrskap, hälsade han. Fint väder idag.

– Det är synd att inte klaga, hördes en i hopen.

– Kanske vi kan göra lite affärer i det fina vädret, sa Nyman

– Det kan vi säkert, sa Store Fridolf.

– Först måste vi ju se vad du har att erbjuda, sa Svalas Axel.

På det gamla mjölkbordet vid bortre ändan av lagårn ställde Nyman upp sin resväska. Vad paketen innehöll som han bar under armarna fick aldrig någon veta. Man sa allmänt att han bar paketen för att det skulle se ut som han hade mycket att sälja och var inblandad i stora affärer.

Ny hade potatisplockarna samlats kring den öppnade väskan.

Nyman var i affärstagen;

– Här finns fina varor, sa han. Det måste väl alltid vara något som tilltalar herrskapet.

Det var som en liten handelsbod. Allt var väl i ordning. Ingen kunde förstå hur han kunde få plats med allt i den lilla väskan. Där fanns kragknappar fram och bak, hyskor och hakar, knappar i mest alla storlekar. Hårnålar, hårspännen, säkerhetsnålar, stoppnålar, synålar, lusksammar, vanliga kammar, fingerborgar, blyertspennor, ritstift till bläck, skaft till bläckpennor, bläckflaskor, sidenband, radergummin, bändelband, skokräm svart, vit, och brun. Strong, mentolkarameller i rulle, gräddkarameller, polkagrisar...

I en liten ask med celluloidlock låg ett par manschettknappar. De blev Svalas Axel förtjust i. Det som var ”utåt” såg ut som guld med en pärlemorinläggning. Men det var ingen i gänget som ville offra en hel dagslön, en och femtio, på ett par manschettknappar.

– Dom går som smör längre upp mot Risansmåla, sa Nyman stolt.

I ett hörn av väskan fick Karl Oskars Ferdinand se en packe med vita näsdukar.

– Det var fina näsdukar du har, sa Ferdinand. Vad kostar dom per kvadratmeter?

– Priset är tjugofem öre stycket, svarade Nyman.

Det var billigt, kom alla överens om.

– Vi måste se hur stora de är innan vi kan göra affärer med dig, sa Ferdinand.

Nyman vred sig som en mask när han såg sina fina näsdukar gick från den ena skitiga potatisplockarhanden till den andra.

– Det är bra storlek på dom, skrockade Raska Svennen. De räcker till två starka förkylningar utan tvätt emellan.

De förut så bländvita näsdukarna låg slängda i väsklocket. Solkiga av matjord och fläskaflopp.

Middagsrasten var slut. Ute på åkern var potatisplockningen åter i full gång.

Algot gick fram till Nyman,

– Nå, gjorde du några affärer med plockarna, sporde han.

– Nej, dom var bara dumma mot mig. Dom har förstört nästan alla mina vita varor, suckade Nyman.

Algot nickade mot mangårdsbyggnaden och sa;

– Gå in du, där finns nog en potatis och en köttbit till dig också.

Algot funderade när han gick ut mot åkern. – De där luarna vet inte mycket när de driver med Nyman. I kunskap är han dem alla överlägsna, men han är snäll, går hellre undan än bråkar och det var nog tur för luarna, även om Store Fridolf var med.

Nyman var känd för att vara mycket vig och vältränad. Han hade lärt sig att vända upp och ner på en och annan under sin tid vid flottan.

Från åkern hördes fnitter och skratt. Sven-Villmars-Svea hade snubblat på en potatiskorg och låg med benen i vädret.

– Såg du, sa Store Fridolf till Ferdinand. Hon hade inga byxor. Det såg ut som en svart katt under magen...

Gatelien

En lördagsmorgon blev det ett ordentligt pådrag nedför Gatelien i Ölgehult.

Det kom två cyklister med en väldig fart nedför backen. Den ene var Ernst Johannesson som arbetade deltid hos Viktor Slaktare. Den andre var en som hette Karl Erik och var ifrån Gäddeviksås. Han hade fått fel på ett drev som han skulle hämta på posten i Ölgehult.

Ernst och Karl Erik hade träffats av en händelse på morgonen. De kände varandra sedan förr, det blev ett lustigt sammanträffande på morgon-kulan. De kom på, att förra gången de sågs var de rekryter på Trängen i Hässleholm.

– Kom du ihåg, sa Ernst, hur vi avundades de som hörde till cykelkompaniet.

– Jovisst gör jag det, sa Karl Erik.

– Vi har ju bra cyklar nu både du och jag, sa Ernst. Skall vi prova vad de går för?

– Kör i vind, sa Karl Erik.



De tyckte bägge två att det var en ödets nyck att de två gamla kompisarna träffats på lördagsmorgonen med ärende åt samma håll. Karl Erik som var långbent hade en hög cykel. Tjugoåtta tummare med svinlädersadel. Om han haft lika låg cykel som Ernst hade hans magra knän slagit honom under hakan varje trampetag.

Med hiskelig fart närmade de sig Öljuhult från Gummagölsmåla hållet. Nu passerade de Gatelien, ner mot kyrkan.

Viktor Slaktare stod och språkade med sin granne Emmie. Viktor hade sin sommar-mundering på. Han var inte så upptagen i dag. Sina affärer skötte han på tisdagar och fredagar. Emmie, som han talade med hade också fräschat upp sig med ett nytvättat blommigt förkläde på de andra inte allt för ofta tvättade kläderna.

Bäst som de språkade svischade de två cyklisterna förbi.

– Det var hemskt vad folk har bråttom nu för tiden, sa Viktor Slaktare. Man hann ju inte ens se vilka det var.

När de två fartvidundrena sågs försvinna över Lillån sa Emelie;

– Jo det skall jag tala om för slaktarn, vilka det var. Det var Bere-Petter-Karl-Johanssons-Karl-Erik bortifrån Paradiset vid gränsen till Långagölsmåla och den lille kobente med stor överkropp var Nisse-Göla-Marias-Ernst från Marken.

– Tackar för upplysningen, sa Viktor Slaktare och lyfte på sommarkepsen.

Så öppnade han dörren till Schappet för att övertyga sig om att Karlavagnen ställt dit beställda varor till kvällens föreställning.

Brunnsgrävningen

Nere i Bökemåla hade traktens ungdomar och såverksägaren byggt en dansbana, och i kväll var det dans.

Thure Olsson ifrån Hjärtsjömåla, som var en dansant, stilig och gladlynt karl blev uppjuden av den raraste flicka han någonsin träffat. Efter flera danser sa Edit, som hon hette, – Jag får inte vara här så länge för far och mor. Jag har lovat vara hemma klockan elva.

– Det är ingen fara Edit lilla, sa Thure. Jag lånar min brors motorcykel så är vi snart i Ölnehult.



Så lärde dessa turturduvor känna varandra, förlovade sig och bestämde sig för att gifta sig så snart de byggt sitt eget hem.

Det var som utsett. Det dröjde inte länge för än en tomt blev till salu. Det var en felaktig avstyckning från den stora huvudgården vid kyrkan.

Den köpte Thure som hade skaffat sig lastbil och etablerat sig som lastbilsägare.

Slaktarmästaren Viktor Anderssons dotter Edit och Thure började planera både tomt och husbyggnation. Glädjen stod högt i tak.

Först av allt skulle brunn grävas. Det fanns två vana brunnsgrävare i trakten, Viktor Månsson och Sven Karlsson. De kunde både ”slå ut” en brunn, med videkvist, och gräva den. De fick också i uppdrag att röja tomten. Några mer än halvrudda torra gamla träd stod där den nya trädgården skulle bli.

Redan nästa dag påbörjades röjningen. När Thure körde förbi med lastbilen efter att ha kört åt Djupafors Bruk hela dagen pågick arbetet för fullt på tomten. Thure sporde när brunnsgrävningen skulle börja.

– När jag börjar grävningen vill jag ha det rent från all bråte som ligget halvruddet och drar sig mot vattenådrorna, sa Viktor.

Någon dag senare var allt klart för brunnsgrävningen. De första tre metrarna var nästan bara matjord. Arbetet gick som en dans.

– Nu är här rent från sly och buskar, sa Viktor. Thure var iväg hos smeden och slipade yxor och ”risbiten” (en halv lie).

–Det är bra så folk som går förbi inte tror att det är jag som bitit av det, fortsatte Viktor och flinade

stort med sina glesa tänder.

– Det här är den bästa platsen i hela Öljuhult att gräva brunn på, sa Sven, Viktors grävkompis.

Det var varmt och svettigt i brunnshålet. De var nära vatten nu. Sven var inte glad i att svalka sig med öl, men det var Viktor, han tog gärna Svens pilsner också.

Tre meter under jordytan stötte de på berg. Där stod de två vana brunngrävorna och kliade sig i huvudet.

– Vi får göra som vi gjorde i Källehult, skjuta en gryta, sa Sven.

– Tre meter under jord, svarade Viktor, skall vi inte chansa och bära oss dumt åt. De bestämde sig för att gå upp till smeden för att vässa sin långborr. De var vana bergsprängare och vägbyggare.

På måndag morgon var den nyslipade borren igång. För att skjuta en gryta gällde att borra flera hål någon meter ner i berget. I hålen skall sedan stoppas mindre mängder av dynamit. Dessa små sprängskott skulle bilda en gryta där en större laddning skulle läggas som slutgiltigen skulle få vattnet att flöda.

De borrade i timal och skiftade varje halvtimme om att hålla i borren eller slå.

Den första laddningen var nu klar. Viktor var mästare och Sven hade stubintråden avmätt i lagom längder. Man sköt skott efter skott.

– Hur går det med skjutandet? Det var den nyblivne tomtägaren Thure som tittade förbi.

– Hitintills har det gått förbannat bra, hördes Viktors stämma ifrån underjorden. Vi håller på med grytan. Det här är ett av de sista småskotten.

– Skall ni skjuta mera skall jag be att inte få vara i närheten, svarade Thure.

Nu var grytan färdig och Viktor proppade den full med dynamit för en sista rejäl sprängning efter vatten. Stående på stegens nedre del tände han på stubinen. Några stockar och gamla bildäck lades på som fördämning.

Inget hände.

– Det måste vara ett avbrott på stubinen, sa Viktor.

– Det finns en del blindgångare bland tändhattarna med, sa Sven.

Viktor tog sig ned i hålet igen för att byta stubinen. När han var halvvägs nere small det.

Viktor och stegen for upp ur hålet. Sven som inte hann ducka fick en stegapinne i nacken och en stenskarva i ena ögat.

Thure som var i närheten förstod att något gått galet. När han sprungit ner mot sin tomt fick han se Sven springande chockad omkring hållande sig sig för ena ögat och Viktor liggande blödande som han fallit ner efter sin himlafärd.

Thure ringde till lasarettet i Karlshamns Lasarett efter en ambulans.

Sven togs omhand på Lasarettet, hans öga gick dock inte att rädda, medan Viktor kördes i ilfart till neurologen i Lund med sina svåra skullskador.

Någon vecka efter olyckan kom Helge, en granne till Viktor och Olle, en annan god vän, på att de skulle åka ner och hälsa på Viktor i Lund.

Helge var god vän med Kyrkväktarns Ernst som var motorcykelägare. Han var en omtyckt och snäll människa som naturligtvis lånade ut sin motorcykel till Helge över söndagen.

Tidigt på söndagsmorgonen påbörjade Helge med Olle på bönpallen sin resa från Ölgehult till Lund. Ingen av dem hade tidigare varit i Lund. Olle var påläst och tyckte att de skulle besöka "kryptan" och Jätten Finns "stenkast" i Domkyrkan.

Resan gick bra. De var i Lund ett par timmar innan besökstiden och hann med sitt besök i Domkyrkan.

Nu stod de på tröskeln till den sjuksal där Viktor låg. De spanade efter Viktor. Det enda de såg var ett hårt inlindat huvud där bara den välbekanta slokande mustaschen stack ut.

– Hej på dig Viktor, känner du igen mig, sa Helge lite forskande.

– Ja är det inte själva Svarvar-Bengt-Agustens-Helge som gör mig den äran att hälsa på, sa Viktor på sitt vanliga lite finurliga sätt.

– Här ligger jag nu, fortsatte han, men jag tycker nog det är bättre i Ölgehult.

När han pratat ett par minuter gick kraften ur honom och han slumrade till ett par minuter. När han vaknade igen sporde Helge;

– Hur är det med dig Viktor. Det gick ju illa för er.

– Ja, det skall jag tala om för dig, svarade Viktor, det är mycket dåligt, men jag har hört att här skall finnas de som är sämre.

– Vad får du för behandling, vad gör de med dig, förhörde sig Helge.

Viktor tittade med matta ögon på både Helge och Olle, sedan sa han;

— Ni ser den här ståltråden som är tråcklad runt hårfästet. Den drar de väck två gånger i veckan.

– Vad gör de sen då, frågade Helge intresserat.

– Jo sen tar de mig i kalufsen och lyfter på "locket". Första gången doktorn gjorde det frågade jag hur det såg ut. Han sa att det var ett säreget "skultament". Där finns mycket av det inte andra människor har och lite av det de flesta har. Men det har inte något som helst samband med olyckan ni varit ute för, svarade mig doktorn.

Helge och Olle kunde se att Viktor skrattade där under bandagen. Mustaschen ryckte på honom.

Ett gott humör är bästa medicinen och Viktor var på bättringsvägen.

När han så kom hem igen till Ölgehult tog det honom hårt när han träffade Sven, som nu var enögd men arbetade och försörjde fru och barn.

– Hade herren varit nådig så hade han hellre tagit ögonen på mig. Jag har ju varken fru eller barn att titta på, sa Viktor.

Olycksplatsen bekom aldrig Viktor. Thure och Edit var hans vänner. Han hälsade ofta på och drack en kopp kaffe och ibland en gök. När han var lite ”i tagen” och skulle tacka för sig brukade han säga;
–Ville bara se hur ni hade det här på huvudskallplatsen.

Erik Gran och lilla Eva

Erik Gran hade nu själv fått ta ansvar för det lilla hemmet. Hans far hade gått ur tiden för något år sedan. Nu levde han och modern på det lilla stället uppe vid smålandsgränsen. De andra syskonen var utflugna långt innan fadern dog.

Det lilla jordbruket var ju inget att direkt försörja sig på. Ett par kor, gris, höns och någon kalv, i bästa fall.

Han förstod att han måste börja se sig om efter kvinnfolk. Dans och uteliv intresserade honom föga. Han for ofta till kyrkan på söndagarna. Erik brukade vara reserv åt kyrkvaktmästaren i Öljuhults kyrka. Han kunde både ringa själaringning och till Julotta. Punktlig och korrekt var alltid Erik. Endast ett par gånger om året gav han sig ut på festligheter. Det var Tingsryds Marknad och så festligheterna vid Öljuhults skyttepaviljong på midsommarafton.

I Tingsryd var han förste man på morgonen och den siste som lämnade marknadsplatsen vid sextiden på kvällen. Efteråt var det alltid dans i parken, men det intresserade inte Erik.

På festligheterna i Skyttepaviljongen på midsommarafton såg han med förtjusning hur ungdomarna dansade och roade sig.

Han tänkte, – Jag är ju inte mer än ungdom jag håller. Trettiofyra år är ju ingen ålder. När jag har finkläderna på, är nyrakad och städad bör jag väl kunna bli älskad av någon annan än min mor.

Några söndagar senare efter gudstjänsten i sockenkyrkan fick han sin idé.

Han hade under kyrkobesöket, från sin plats uppe på läktaren, fått ögonen på en robust och med stjärten lagom vickande flicka.

Nu hör det till saken att denna rara tös var en av konfirmanderna. Efter konfirmationen i kyrkan brukade prästen vilja ha kontakt med sina adepter det närmaste året.

Ett halvår senare kallade prästen sina konfirmander igen till Prästgården eller som den vanligen kallades Klockaregården. Den flicka som Erik fått ögonen på, Eva hette hon och bodde på gränsen till Örseryd, var naturligtvis där.

Efter sammankomsten, som var mycket uppskattad av konfirmanderna var det dags för hemfärd. Ute i halvskymningen stod Erik Gran. Han gick fram till Eva och sa;

- Inte skall väl du lilla flicka ta dig till Södra Hålabäck alldeles ensam ikväll.
- Vi är flera stycken som skall åt samma håll. svarade Eva.
- Tänk, sa Erik, om du låtsades att cykelkedjan hoppat av eller brustit. Då kunde jag låtsas laga den medan de andra försvann.
- Ni behöver inte vänta på mig, ropade Eva åt de andra som skulle på samma håll, jag kommer sen Erik håller på att lägga på cykelkedjan.

Erik hade tankar på att lägga på mer än cykelkedjor. Han fannade om Eva i höstmörkret och försökte kyssa henne. Helt ovillig var hon inte men hon vågade ändå inte. Han försökte gång på gång men någon kyss det fick han inte den kvällen.

Eva var ung och kraftigt byggd. Hon cyklade snart ifatt sina kamrater.

– Var det Erik som lagt av kedjan på din cykel för att få en liten extra stund med dig, undrade Maja från Äskan.

– Nej det var det visst inte, svarade Eva. Förresten är Erik en både snäll och pålitlig kille.

Sedan Erik fått både syn och känning på Eva fick inga hinder komma i vägen för hans kyrkoarbete.

En tidig morgon på sommaren kom Erik till kyrkan ovanligt tidigt. När han på morgonen gick hemifrån fram till stora vägen där han hade sin cykel kom grannens kviga efter honom med rumpan i vädret i en väldig fart. Han hade hört på lördagen att grannen sagt att hon löpte och skulle till tjur.

Erik hörde hur det dånade i marken när kvigan kom springande, han hann inte vända sig om förrän han trodde den onde själv var lös. Han kände en förskräcklig tyngd över axlarna och någonting varmt flåsade honom i nacken. Han orkade på något vis hålla balansen och blev tvungen att följa med i farten när han nu förstod att kvigan lagt upp ett ben på vardera hans axlar. Erik med kvigan på axlarna rusade igenom hagen så dammet stod om dem. Väl framme vid stättan lyckades han få väck kvigan från axlarna och hoppa ut från hagen till säkerheten på landsvägen. Så kvickt hade Erik aldrig förr kommit genom hagen.

Den gamle kyrkväktaren tittade undrande på den av svett dyblöte Erik och sporde varför han var nästan en kvart tidigare än vanligt till ringningarna.

– Det kunde gått illa, svarade Erik. Med sådana dåliga gärdesgårdar som Dockemålabönderna håller sig med sker det snart olyckor.

När kantorn började spela första psalmen hade Erik torkat svetten från pannan och stod rak och kavat på tramporna som försörjde orgeln med luft. Äventyret han varit ute för på morgonen var helt glömt när hans och Evas blickar möttes i det ljusa kyrkorummet.

Hans tankar var alltid hos Eva när han gick där hemma hos sin mor på den lilla gården och skötte sina dagliga sysslor. – Tänk om hon ville komma till mig, vad fint vi skulle ordna det för oss, sa han för sig själv.

De träffades nu allt oftare det andra året efter hennes konfirmation. Hon hade fått löfte att bjuda hem Erik till mor och mostrar efter Gudstjänsten. Erik hade tackat ja och tagit på sig den finaste av sina cheviotskostymer. Den som han hade vid större högtidligheter. Den andra kostymen som var blank där bak hade han på sig när han skulle vara fin mitt i veckan och vid vanliga Gudstjänster. Han ville ogärna visa sig i den om han inte hade skydd av cykelsadeln.

Det var i försommarens vackraste tid. Erik tog en nystruken näsduk och virade om cykelsadeln. Såg till att det var luft i ringarna på sin ”Original”, och så iväg. Vädret var strålande vackert när han färdades ner igenom den blommande sockenbygden, endast tänkande på sin Eva. Han undrade hur det skulle gå. Mor började bli gammal och trött. Skulle Eva vilja flytta till honom under sådana omständigheter. Ett rum. en liten kammare och ett kök. Där fanns inte ens en ytterfarstu. Men, det är väl inte stugan hon vill flytta ihop med, det är väl mig hon tänker på filosoferade han medan han behagfullt cyklade i det syrendoftande försommarlandskapet.

Erik blev mycket väl mottagen av Eva och hennes familj. Han hade aldrig kunnat drömma om att det fanns så snällt folk nere i skogsbygderna vid Bräkneån. Det han var mest rädd för av allt var att någon skulle nämna hans ålder. Han var ju nära tjugo år äldre än Eva, men ingen sa något om det. De blev istället förtjusta i den långa och stilige karl med en vacker rosafärgad hy, svart hår med inslag av vågorna på Båtasjön i Öljuhult en sommardag.

Det talades om allt möjligt denna fina försommarsöndag. Eva hade gjort allt för att allt skulle se bra ut i Eriks ögon. Till och med fågelholkarna som hängt lite snett var nu satta till rätta.

När de ätit middag, med allt gott de innebär, reste sig Erik och tackade.

– Du får väl inte missa det godaste som sommaren har att erbjuda, sa Evas mor Hilda. Eva har varit och plockat smultron uppe vid kolbotten vid Mattis Johnssons. Du måste sätta dig igen och smaka.

Det var den finaste dagen i Eriks liv. Vad fanns mer att begära, snälla människor, smultron och grädde och det finaste av allt Eva.

– Nu tycker jag att ungdomarna skall ta sig en liten promenad och titta på grödan, sa Hilda. Den ser gynnsam ut. Du Erik som har ett hemman i Öljuhult kan väl se hur det artar sig här nere.

Mor Hilda kom med de förlösande orden. Erik och Eva hade suttit och tittat beundrande på varandra under hela middagen. Det dröjde inte många sekunder förrän man bara såg ryggarna på det unga paret när de passerade Måsastätten.

Naturen bjöd de båda ungdomarna på sin vackraste försommarfäring. Syrenerna var i full blom. Häggen lyste vit inne i det gröna lövomhänget. Hela backarna var klädda i Evas favoritblommor, gullviva och styvmorsviol. Lärkan sjöng solo längs Bräkneåmaden.

Erik var helt omtumlad av all det sköna i denna trakt. Han drog Eva intill sig, tryckte henne intill sig;

– Detta är mitt liv Eva. Att krama dig och se allt det vackra omkring oss.

De två ungdomarnas kärlek var ändå det allra vackraste försommaren hade att bjuda på. De blev knäsvaga, gled ner mot den blommande ängen. De hade visst slumrat till ett tag.

– Hör du göken, sa Erik.

– Ja, han gal från rätt väderstreck. Västergök är bästegök svarade hans Eva och gled åter igen in i hans famn.

– Nu är det nog bäst att vi går så smått hemåt, sa Erik som kände sig salig. Min älskade lilla Eva.

Evas mor och mostrar tyckte att det passade att Erik tog med sig en råmjölkpannkaka hem till sin mor. Erik tackade och tog glatt emot dem med rutig handduk inslagna pannkakan. Klok som han var trädde han paketet på cykelstyret bredvid karbidlampan.

Vägarna genom skogen var steniga och knaggliga. På en brant backe nere mot Hunnamåla, Samuel Olsalien, höll det på att gå över styr med råmjölkpannkakan. Snöret runt paketet med råmjölkpannkakan gick av och pannkakan rullade före Erik nedför hela Samuel Olsalien.

När Erik kom hem till mor, sken han som en sol.

– Titta mor, vad jag har fått till dig av mina blivande svärföräldrar.

– Vilken fin pannkaka, sa modern.

– Ja, tänk mor, berättade Erik. Jag tappade den och den rullade nerför hela Samuel-Olsa-lien, men den höll. Det var ju en ryslig tur att den var lite hård, den hade ju inte hållit annars, det var väl det de kära visste som lagat till den.

Midsommarafton i Hejan

Eva och Erik träffades allt mer. Inför midsommarafton bestämde man att träffas i Hejans Skyttepaviljong. Det blev ju liksom att köra halva vägen var och så var det utlovat stora festligheter.

Massor av folk, dans kring majstången och livligt värre. Dansen på den stora dansbanan har redan pågått i ett par timmar. Nu är det uppträde på Spelmannsscenen. Det är de populära Frasse och Klaura från Björkholmen i Karlskrona.

Alla var samlade, mycket folk, både gammal och ung. Barnen var pyntade med kransar i håret gjorda av trädens löv och ängens midsommar-blomster. Mitt i denna massa stod Erik och Eva. Förväntan var stor inför uppträdandet.

Nu stod Frasse på scen, väl målad och spacklad i ansiktet. Hans första kuplett handlade om en vårta på näsan. Han sjöng:

*Allt sedan jag var barn,
har vårtfasen suttit på min kran.
Jag är så arg att jag kan fräsa
för denna vårtfasen på min näsa*

När uppträdet var slut och folk fått skratta ut ordentligt började dansen igen på stora dansbanan. Det var "Tavenicus" från Konga som stod för musiken.

Där stod nu Erik och Eva tillsammans med en annan flicka ifrån Evas hemtrakter, de var läskamrater en gång, och tittade på paren som virvlade runt på banan. En karl i cheviotkostym och vegamössa med byxorna högt uppdragna, troligen nya hängslor, stegade fram mot Eva och sa:

– Får jag lov till en dans, fröken?

Eva som alltid var hövlig och tillmötesgående svarade:

– Tyvärr dansar jag inte. Detta var sant. Varken hon eller Erik hade lärt sig att dansa.

– Det var tråkigt, svarade mannen i cheviot-kostymen. Ni känner inte mig förstår jag. Det är vi som har den store föreningstjuren i Sävsjömåla. Den är omtalad i stora delar av landskapet. Det är bara han och en kyrkvakt-mästare i Hoby som fått medalj, de enda av alla i församlingen som fått medalj!

– Då har väl du inte tid att vara här, blev Evas rappa svar.

Erik skrattade så han var krokig.

– Du är rent otrolig Eva, fick Erik fram mellan skrattsalvorna, du är otrolig till att kunna klippa till i rätt ögonblick. Såg du att han blivit smittad av Frasse, det hängde någon som liknade en "ink" under ena näsborren.

Det hade varit en härlig midsommarafton för båd gammal och ung. Nu var man på väg hem, var och en till sitt. Erik hade följt sin Eva hem. Han tog nu adjö av henne i syrenbersån. Han hade ännu inte vågat fråga om Eva ville flytta hem till honom till hösten, men nu var det dags:

– När de andra flyttfåglarna drar söderut skulle jag vara väldigt glad om du drog norr ut till mig, sa han

När han cyklade hemåt till mor. Det var tidig morgon på midsommardagen. Ett fruktansvärt oväder drog upp över skogen. Det kom verkligen som en blixtnedslåg från en förut på kvällen klar himmel. Regnet vräkte ner. Det stod en gran vid Alfreds bråne som kallades ”Stora granen” den hade det tätaste grenverket i hela Öljuhulta skogen. – När jag kommer dit, tänkte Erik, kryper jag under tills regnvädret är slut.

Han steg av cykeln och skulle just hoppa in under granen när han hörde en fruktansvärd smäll. Hela skogen blev upplyst som mitt på dagen. Med ett fruktansvärt brak såg han hur trädet brast och splittrades. Erik kastade sig på cykeln och trampade bort några meter från trädet. Genomblöt och stående grensle över ramen på cykeln stirrade han på det hemskaste men också vackraste skådespel någon människa sett i Öljuhultaskogen. Halva granen var i brand, fast bara en mycket svag eld, kådan rann, en svag vind gjorde att det fräste i det som var kvar av stammen. Molnen skingrades som av ett trollslag och den underbara sommarmorgons himlen lyste åter blå över trätopparna. Erik var genomvåt men stod kvar tills han såg att elden var slocknad och faran därmed var över. Nu var han fast besluten om att han och Eva skulle bli ett.

Första advent fick Eva sitt frieri av Erik:

– Om vi lever så länge som till Pingstafton vill jag se dig som min brud, sa Erik.
Eva föll honom om halsen;

– Det är det enda jag vill, svarade hon honom

Frieriet ägde rum på orgelläktaren i Öljuhulta kyrka.

Nu var det förberedelsetid i den lilla stugan där Erik och Hans mor bodde. På gårdsplanen låg några granstockar kvarglömda av chauffören som hämtat stockar i vintras. – Om Eva håller sitt löfte från läktaren i advent, kommer detta virke väl tillpass, tänkte Erik.

Julhelgen var nu över och Erik satte igång med renoveringen av den lilla stugan. Han lånade häst och bultavagn av en granne, lastade upp stockarna och åkte till kvarnen och sågen i grannbyn.

– Va´ i hela friden, sa Möllare-Isaksson, är det på gång så här tidigt på året.

– Jag vill ha sågat ut lite bräder och stolpar av det här lasset. Vi har ju inte ens en ytterfarstu i stugan där vi bor. Nu skall det bli slut på att ha tofflor i lag med räven.

Möllaren gav upp ett flatskratt. Erik frågade lugnt när han kunde hämta virket.

Erik hade börjat snickra på sin ytterfarstu när han en dag fick ett oväntat besök.

– Eva, utbrast Erik, så roligt att se dig. Jag bygger till lite på stugan nu när...

– Du är allt omtänksam du, sa Eva och kramade om sin Erik.

Istället för att som vanligt handla i Belganet hade hon tagit en tur till Stenholms affär uppe vid Broen i Öljuhult och gjort sig ärende hem till Erik.

– Jag ville se hur du hade det, sa hon.

Eriks ögon strålade av lycka.

– Vi skall få det så fint här, sa han. Nu förstår jag att vi kan förlova oss redan nu i påsk.

– Jaa, sa Eva, och om det inte vore för mina kära hemma i Södra Hålabäck skulle jag stannat för gott redan nu.

Den ovanligt blåsiga, kalla och snöiga vintern övergick tidigt i vår detta år. Det var den tidigaste och dessutom mest efterlängtade vår de två någonsin upplevt. Ändå var det långt till Pingst.

Den fina våren hade kommit liksom för att glädja de unga tu.

Gullvivorna hade aldrig varit så många, tidiga och fina. De lyste ikapp med solen denna underbara vår. Violer i mängder. Syrenerna lyste i den tidigare vårens vackraste nyanser vid de gamla stugtomterna. I Evas lilla födelsehem var hela gårdsplanen fylld med sången av bofinkar. Visst längtade hon upp till Erik men tänkte också på den dagen hon skulle lämna allt hon upplevt som barn vid Bräkneåns stränder. Blåsipporna och vitsipporna under de gamla ekarna på sluttningen utmed ån. De näpna Sädesärlorna som blivit så tama att de åt ur handen... så sken hon upp ur sina dystra tankar;

– Ån kommer ju uppifrån dit jag skall flytta. Allt som finns här finns också där uppe. Jag kommer att bo nära Bräkneån där också. Ebbasågen ligger inte långt ifrån Eriks lilla stuga.

Några veckor senare i den vackraste försommar stod Eva och Erik i hembygdens kyrka inför Kommunister H. Svensson och lovade varandra evig tro och kärlek.